

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΑΠΛΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΑΝΑΛΩΜΑΣΙΝ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἡγεμών ἐστὶν ἐπὶ τὸ ὄρ-
θόν, δύο ταῦτα, δόξα ἀληθῆς καὶ ἐπι-
στήμη. ΠΛΑΤΩΝ.

ΤΟΜΟΣ Α΄. — ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΚΑΙ Β΄.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ

Διευθυνομένου ὑπὸ Σ. Οἰκονόμου.

—
1874.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΕΥΘΥΡΡΗΜΟΝΟΣ ΠΑΡΡΗΧΙΑΔΟΥ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΥΠΟ ΣΚΑΡΛΑΤΟΥ Δ. ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΣΥΝΤΕΘΕΝ ΛΕΞΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

(Ἐκδόσ. Στερεοτ. 1852).

BIBΛ. Α'.

§ 2.

[Συνέχεια. Ἴδε σελ. 312-322]

Λέγων ὁ συγγραφεὺς τοῦ προκειμένου λεξικοῦ ὅτι τὸ "ΑΝ εἶνε πρῶτον μὲν σύνδεσμος ὑποθετικός (ἄλλοτε μὲν δυνητικός ὀνομαζόμενος, ἄλλοτε δὲ βουλευτικός), δεύτερον δ' ἀοριστολογικός, τρίτον δὲ διατακτικός, φανερός καθίσταται δοξάζων ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μόριον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ ὑπάρχει, καθ' οὗ τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐπιφέρονται ἐμφανίζοντα τὰς διαφορὰς αὐτοῦ δυνάμεις καὶ ἅς ἐκάστοτ' ἐν τῷ λόγῳ παρέχεται χρείας. Εὐκόλως δ' ὅμως ὑπὸ παντὸς γινώσκειται ὅτι διττὸν τὴν φύσιν εἶνε τὸ μόριον "ΑΝ ἢ ὅτι δύο μόρια ὅμοια μὲν κατὰ τὴν ἐπίφασιν ἄλλοτᾶ δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν Ἑλλήνων ὑφίστανται, τὸ ἀπλοῦν "ΑΝ τὸ ἔχον τὸ Α βραχύ, καθάπερ καὶ τὸ "ΟΤΑΝ καὶ "ΟΠΟΤΑΝ (Ὅμηρ. "ΟΤ' "ΑΝ καὶ "ΟΠΟΤ' "ΑΝ ἢ "ΟΠΠΟΤ' "ΑΝ), καὶ τὸ σύνθετον "ΑΝ, οὗτινος κατὰ συναλοιφὴν ἐκ τοῦ "ΕΑΝ γενομένου μακρὸν εἶνε τὸ δίχρονον, ὡς καὶ τοῦ "ΕΠΑΝ ἀναγκαίως δ' ἔχει καὶ ἐν ἐπιτομωτάτῳ λεξικῷ εὐκρινῶς τὸ ἕτερον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου νὰ διαστέλληται καὶ ἴδιος περὶ ἑκατέρου λόγος νὰ γίνηται.

Σχολ. Σοφοκλ. Τόμ. Β', σελ. 352, 20 Ὁξ. «ὁ γὰρ "ΑΝ σύνδεσμος βραχύς ἐστὶ παρά τοῖς μετρικοῖς». Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 5, 44 «Τὰ εἰς ΑΝ λήγοντα ἐπιρρήματα μακρὸν ἔχουσι τὸ Α,

οἷον *πέραν, λίαν, εὐάν* πλὴν τοῦ "ΟΤΑΝ καὶ *πάμπαν*»¹. Ἡρώ-
 διαν. π. Διχρόν. σελ. 290, 12 «Τὰ εἰς AN λήγοντα ἐπιρρήματα
 ἐκτείνουσι τὸ A, ἄγαν, λίαν, πέραν, εὐάν, ὑπεσταλμένου τοῦ
πάμπαν· τὸ γὰρ "ΟΤΑΝ δύο μέρη λόγου ἐστίν, "ΟΤΕ καὶ "AN·
 τὸ δὲ *τάλαν* ὀνομαστικὸν ἐστίν»². Ἀπολλών. π. Ἐπιρρ. σελ. 568
 «Τὰ εἰς AN λήγοντα ἐπιρρήματα ἐν μακρῷ ἐστὶ τῷ A, τάσει δὲ
 βαρεῖα, ὡς ἔχει τὸ *λίαν, ἄγαν, πέραν*. Δεδείξεται γὰρ τὸ "ΟΤΑΝ
 ὅτι δύο μέρη λόγου ἐστίν, ἕκ τε τοῦ "ΟΤΕ ἐπιρρήματος καὶ τοῦ
 "AN συνδέσμου»³, κτλ. Οὐ μόνον δὲ τὸ συνηρημένον "AN ἔχει
 τὸ A μακρὸν ἀλλὰ καὶ τὸ ὀλόκληρον ἘΑΝ. Σχολ. Διον. Θρακ.
 Βεκκ. Ἄν. σελ. 954 «Ὁ ἘΑΝ σύνθετος ἀπὸ τοῦ ΕΙ καὶ "AN,
 καὶ ἐν ὑπερβέσει χρόνου ἘΑΝ»⁴.

Τὸ ἀπλοῦν "AN τὸ ἔχον τὸ A συνεσταλμένον καὶ ἰσοδυναμοῦν
 τῷ ποιητικῷ KE ἢ KEN⁵, οὗτινος φέρεται καὶ τύπος KA ἐν τῇ
 Δωρικῇ διαλέκτῳ⁶, καλεῖται ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν *σύν-*

1 Πρβ. καὶ σελ. 636, 29 καὶ Ζωναρ. Λεξ. σελ. 1477.

2 Πρβ. καὶ Σχολ. Ἰλιάδ. Α, 519. Ἔτι δὲ Δράκ. Στρατον. σελ. 40 καὶ σελ.
 106 Ἑρμ.

3 Ἴδε Λέρσιον Ἡρωδιαν. σελ. 356 ἐκδ. β' καὶ Λέντζιον Ἡρωδιαν. Τόμ.
 Α', σελ. 508.

4 Ἴδε Δινδόρφιον Ἀριστοφ. Τόμ. Γ', σελ. 466. Αἰσχύλ. Τόμ. Β', σελ.
 186 κέξ. καὶ Λεξ. Αἰσχυλ. σελ. 97. Πρβ. καὶ Ἑρμαννὸν Orusc. Τόμ. Α',
 σελ. 286 καὶ Τόμ. Δ', σελ. 373 κέξ. Ἀρήνσιον π. Κράσ. καὶ Ἀφαιρ. σελ. 9
 κέξ. Ἰούλ. Ριχτήρον Ἀριστοφ. Σφ. σελ. 209, κλπ.

5 Περὶ τοῦ "AN καὶ KE (KEN, KA, KAN) ἴδε Βέργκιον Griech. Literat.
 Τόμ. Α', σελ. 130. Πρβ. καὶ Ματθίαν Γραμματ. σελ. 1429 ἐκδ. γ'. Εὐρί-
 σκονται δ' ἐνίοτε συνημμένα τὸ "AN καὶ τὸ KEN, οἷον «οὔτ' "AN KEN Ἄρης
 ὀνόσαιτο» (Ἰλ. N, 127), κτλ. Σχολ. Ἰλιάδ. σελ. 359 Βεκκ. «καὶ ὅτι δις παρεί-
 ληφε τὸν σύνδεσμον, "AN καὶ KEN». Πρβ. καὶ σελ. 200 «ὁ Σιδώνιος δὲ ἐπὴν
 κε, ὡς οὔτ' ἄν κεν Ἄρης». σελ. 17 «εἰσὶ δὲ πολλάκις καὶ ἄμφω σύνδε-
 σμοι, ὡς τὸ ἄς οὔτ' ἄν κεν Ἄρης». Ἴδε Ἑρμαννὸν εἰς Βιγῆρον σελ. 921
 ἐκδ. δ' καὶ Orusc. Τόμ. Δ', σελ. 190 καὶ Ναύκιον Mélang. Gréco-Rom.
 Τόμ. Γ', σελ. 15 κέξ. Ὁ Λάγγιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ὀμηρ. χρήσεως τοῦ
 μορίου ΕΙ σελ. 47 ἀποφαίνεται ὅτι ὑπάρχει τις διαφορὰ τοῦ ἐγκλινομένου
 KE καὶ τοῦ ὀρθοτονουμένου "AN παραπλησία οὔσα τῇ τοῦ ΤΙΣ καὶ ΕΙΣ καὶ
 ὅτι τὸ "AN KEN εἶνε ἀνάλογον τῷ ΕΙΣ ΤΙΣ.

6 Περὶ τοῦ χρόνου τοῦ KA ἔγραψεν ὁ Ἑλμσλήϊος Ἀριστοφ. Ἀχαρν. σελ.

δεσμος δυνατικός και ἀναιρετικός (*coniunctio potentialis et abnegativa*).

Ἄνωνμος γραμματικός ἐν Ἀνεκδότοις Βεκκῆρου ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ μορίου τούτου γράφει (σελ. 126) «*AN*: Τοῦτον τὸν σύνδεσμον οἱ τεχνικοὶ δυνατικὸν προσαγορεύουσι· σημαίνει γὰρ πρᾶγμα μὴ γενόμενον, δυναθὲν δὲ γενέσθαι, εἰ μὴ τι συμβᾶν ἐκώλυεν, οἷον εἰ μὴ τὴν Ἑλένην Ἀλέξανδρος ἤρπασεν, οὐκ ἂν Τροία ἀπώλετο. Ἡδύνατο, φησί, μὴ ἀπολέσθαι Τροία, εἰ μὴ τῆς ἀπωλείας τὴν αἰτίαν παρέσχε τὴν Ἑλένην ἀρπάσας Ἀλέξανδρος. Πέντε τοίνυν ἐγκλίσεων οὐσῶν, μετὰ προστακτικοῦ ῥήματος οὐ συντάσσεται· οὐδεὶς γὰρ λέγει ἀνάγνωθι ἂν. Ταῖς μέντοι ἄλλαις πάσαις συντάσσεται» και (σελ. 128) «Ἐποτακτικοῖς δὲ ἐνεστῶτι και παράτατικῶ Ἰσοκράτης ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα [§ 28] πιστοῦς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαντα ὅ τι ἂν λέγῃς ἢ ποιῆς ἐπαινοῦντας¹. Παρακειμένῳ και ὑπερσυντελίκῳ Ἰσοκράτης ἐν τῷ πρὸς Εὐθύβουον [§ 8]

76 και ὁ Ἀρήσιος π. Διαλ. Δωρ. σελ. 382. Περὶ τοῦ ἐν Ἀρχαδικῇ ἐπιγραφῇ εὐρισκομένου ΚΑΝ ἀντὶ τοῦ ΚΑ Ἰδε Οὐγ. Οὐεβῆρον ἐν τῷ περὶ τοῦ Δωρικοῦ μορίου ΚΑ σελ. 17. Πρὸ. δ' ὅμως και τὰ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Οἰκονομίδου γεγραμμένα ἐν Λοκρ. Ἐποικ. Γράμμ. σελ. 65.

¹ Παρατηρητέον ἐν παρόδῳ τὴν γραφὴν ἅπαντα ἀντὶ τῆς ἅπαν ἢ πᾶν. Ἄν ὁ πληθυντικός ἀριθμὸς ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους ἔκειτο, θὰ ἦτο πάντως γεγραμμένον κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ ἐπιμελῶς τὴν συμβολὴν και ἀντιτυπίαν τῶν φωνηέντων ἀποφεύγοντος οὐχὶ ἅπαντα ὅ τι ἄλλ' ἅπανθ' ὅ τι. Πλούτ. Ἡθικ. σελ. 350, ε' «ὁ φοβούμενος (Ἰσοκράτης) φωνῆεν φωνήεντι· συγκροῦσαι». Διονύσιος. Ἄλικαρν. π. Ἰσοκρ. Β' «τῶν τε γὰρ φωνηέντων τὰς παραλλήλους θέσεις ὡς λυούσας τὰς ἀρμονίας τῶν ἤχων και τὴν λειότητα τῶν φθόγγων λυμαινομένας παραιτεῖται» (Πρὸ. και π. Λεκτ. Δειν. Δημοσθ. Δ' και π. Συνθ. Ὀνομ. ΚΓ'). Ἐρμογ. π. Ἰδ. Α' «μηδ' εἴη σύγκρουσις τις ἐν αὐτοῖς φωνηέντων ἀλλὰ συνεχοῖτο πάντοθεν ταῖς συμφώνοις, οἷά ἐστι και τὰ Ἰσοκράτους» (Ῥήτ. Οὐαλζ. Τόμ. Γ', σελ. 289, 2. Πρὸ. και Τόμ. Γ', σελ. 102, 23 και Τόμ. Θ', σελ. 560, 12). Δημήτρ. π. Ἐρμην. 68 «Περὶ δὲ συγκρούσεως φωνηέντων ὑπέλαβον ἄλλοι ἄλλως. Ἰσοκράτης μὲν γὰρ ἐφυλάττετο συμπλήσσειν αὐτὰ και οἱ ἀπ' αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ τινες ὡς ἔτυχε συνέκρουσαν και παντάπασι». Πρὸ. και 299 «Ἡ δὲ λειότης ἢ περὶ τὴν σύνθεσιν, οἷα κέχρηται μάλιστα οἱ ἀπ' Ἰσοκράτους φυλάξάμενοι τὴν σύγκρουσιν τῶν φωνηέντων γραμμάτων, οὐ μάλ' ἐπιτηδεῖα ἐστὶ δεινῶ λόγῳ». Κικέρ. de Orat. 44 «Quod quidem Latina lingua sic observat, nemo ut tam rusticus sit, qui vocales nolit coniungere. In quo quidam etiam Theopompum reprehendunt, quod eas literas tanto opere fugerit, etsi idem magister eius Isocrates». Ἄλλ' ὁ Ἄλικαρνασσεύς Διονύσιος ἐν τῇ τῶν ἀρχαίων

καὶ τούτοις ἐγκαλοῦσιν, οἷς ἂν μῆτε αἰσχύωνται μῆτε δεδῶσιν [Γρ. οὐδ' ἂν μῆτ' αἰσχύωνται κτέ.]. Ἄορίστῳ καὶ μέλλοντι ἐν τῷ περὶ στεφάνου [§ 120] τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ στέφανος ὅπου ἂν ῥηθῆ [Γρ. ὅπου ἂν ἀναρρηθῆ]. Ἐν τῷ αὐτῷ [§ 192] ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῆ».

Ἐν δὲ τοῖς σχολίοις τοῖς εἰς τὴν Διονυσίου τοῦ Θρακῆος γραμματικὴν (Βεκκ. Ἄν. σελ. 972) κεῖται «Παρήκε καὶ τοὺς ἀναιρετικούς, τὸν ΚΕΝ, τὸν ἌΝ, οἱ τοῖς παρωχημένοις συντασσόμενοι τὰ δηλούμενα τῶν ἐγκλίσεων ἀναιροῦσι· τὸ γὰρ ἔγραφα σημασία τοῦ πράγματος, τὸ δὲ ἔγραφα ἂν ἀναίρεσις. Τούτους δυνατικούς καλοῦσιν ὅτι τὴν τοῦ δύνασθαι ἔννοιαν δηλοῦσιν, οἷον ὠφελήθη ἂν, εἰ ἀνέγνω ἂν ἀντί τοῦ ἠδυνάμην ἀναγνοὺς ὠφελήθηται»¹.

Ἄξια δὲ μάλιστα παραθέσεως εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου διδασκόμενα ἐν τῷ περὶ Συντάξ. Γ', 6 (σελ. 205, 3) «Τὰ γεγονότα τῶν πραγμάτων ὁ σύνδεσμος (ἌΝ) ἀναιρεῖν θέλει περιστάσεων αὐτὰ εἰς τὸ δύνασθαι, ἔνθεν καὶ δυνατικός εἴρηται. Τὸ μὲν γὰρ ἔγραφα ἢ τὸ ἔγραφο ἢ τὸ ἐγεγράφειν ἢ ἀπὸ μέρους γεγονότα ἐστὶν ἢ καὶ ἐκπαλαι γεγονότα· ἔνθεν προσέρχεται τοῖς δυναμένοις τὴν ὕλην αὐτοῦ παραδέξασθαι, ἔγραφοι ἂν, ἔγραφα ἂν, ἐγεγράφειν ἂν· οὐ μὲν τῷ γράφω ἢ γράψω· οὐ γὰρ παρωχῆται, ἔν' ἐγχωρήσῃ καὶ ἢ ἐκ τοῦ συνδέσμου ἀναίρεσις μὲν τοῦ γεγονότος, ἐπαγγελία δὲ τοῦ ἐσομένου»².

κρίσει Γ', 3 διαλαμβάνων περὶ τῆς λέξεως τοῦ Θεοπόμπου γράφει «πονηρὰ δὲ καὶ πολλή τις τῶν φωνηέντων ἢ σύγκρουσις». Λέγει δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς Γν. Πομπήιον ἐπιστολῇ Γ' «εἰ δ' ὑπερεῖδεν ἐν τούτοις (ὁ Θεόπομπος), ἐφ' οἷς μάλιστα ἐσπούδακε, τῆς τε συμπλοκῆς τῶν φωνηέντων γραμμάτων, κτέ.». Πρβ. καὶ Κυντιλιανὸν IX, 4, 35.

Ἐν τῷ Β' πρὸς Μαθηματικούς Σέξτου τοῦ Ἐμπειρικοῦ φέρεται «τοῦναντίον γὰρ περίοδον καὶ ἐπιφώνημα θέλοντες λέγειν οἱ ῥήτορες καὶ μὴ φωνᾶεν φωνᾶεντι συγκρούειν κτέ.» (σελ. 686, 18 Βεκκ.).

¹ Ἐν τῇ Ἰωάννου τοῦ Σικελιώτου ἐξηγήσει εἰς τὰς Ἰδέας τοῦ Ἑρμογένους πρὸ Ὀυαλζίου Τόμ. Γ', σελ. 112 ἀναγινώσκεται «Τὸ ἌΝ δὲ δυναμωτικὸν λέγουσιν οἱ ῥήτορες ὡς δυναμοῦν μὲν τὸν λόγον καὶ εὐπρεπῆ ποιοῦν, οὐχ ὑποτακτικῶ δὲ ἄλλ' εὐκτικοῖς ἀεὶ συντασσόμενον».

² Ἴδε καὶ Νεόφ. Κουσοκαλυδίτην εἰς Θεοδώρ. Γραμματ. κτέ. σελ. 1220 καὶ Εὐγέν. Βούλγαριν Κριτ. Ἐπιστ. σελ. 75 καὶ σελ. 401.

Πρβ. καὶ Πρισκιαν. ΙΣ', 11 «Abnegativae sunt apud Graecos KEN et "AN, quae verbis conjunctae posse fieri rem ostendunt, sed propter causam aliquam impediri, ne fiat, ut ἐποίησα ἄν, εἰ ἠδυνήθην et

καὶ κεν γηθήσῃ Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες 1.

Nos autem sine conjunctionibus subiunctivis utimur verbis in huiuscemodi sensibus, ut *fecissem, si potuissem, etc.*».

Ἐπειδὴ τὸ προκείμενον μόριον μετ' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας καὶ ἀναφορικοῦ ἢ χρονικοῦ μορίου συναπτόμενον ἐμφαίνει τι ἄοριστον καὶ καθολικόν, ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀοριστολογικόν², οἷον ὅς ἂν λέγῃ, ἅ γ' ἂν μέλλῃς ὄραν, ἂν δ' ἀκούσωμεν (=ἂ ἔν), ὅστις ἂν φοβῆται, ὅτι ἂν λέγῃ, ὅτι ἂν εἴπῃ, ὅν ἂν φάσκω, ὅτι ἂν φῆ³, ἅττ' ἂν οὖν λέγῃς, κτλ., πᾶν ὅσον περ ἂν ἔχη γένεσιν, ὅπως ἂν εἴπῃς, ὅπως ἂν κελεύσῃς, καθ' ὅσον ἂν δύρωμαι, ἐφ' ὅσον ἂν ἀντέχῃ, κτλ., ὅποτερον ἂν τύχῃ, ὅποτερ' ἂν σοι φαίνηται, κτλ., ὅπως ἂν ἔχῃ, ὅπως ἂν δύνωμαι, ὅπου ἂν κένηται, ὅποθεν ἂν ἀφικνῆται, ὅποι ἂν πλέῃ, κτλ., ἠνίκ' ἂν συνειδῆ, εὗτ' ἂν μέλλῃ, ἕως ἂν ἦ ἀδιάφθορος, ἕωπερ ἂν ἦς οἶος εἶ, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἔῃ, ἔστ' ἂν ἀρχωσιν αὐτῶν, μέχρι ἂν ἐγὼ ἤκω, ἄχρι ἂν σχολάσῃ, κτλ., πρὶν ἂν λυθῶ, πρὶν γ' ἂν ἐνδείξω, κτλ. Πρβ. καὶ ὅταν=ὅτ' ἂν, ὅπότερ=ὅποτ' ἂν⁴, ἐπειδὴν=ἐπειδὴ ἂν, κτλ.

1 Ἐξ Ἰλιάδ. Α, 255, ἐνθα γράφεται «ἢ κεν γηθήσαι κτέ.».

2 Ἡ λέξις ἀοριστολογικός-ἀοριστολογική-ἀοριστολογικόν-ἀοριστολογικῶς παρ' οὐδενὶ μὲν τῶν παλαιῶν κεῖται, εἶνε δ' ὁμως προσφύεστατος καὶ εὐθυβολώτατος γραμματικὸς ὅρος σαφέστατα καὶ εὐσημότατα περιπτώτων τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος δύναμιν τοῦ "AN.

3 Πρβ. τὸ Ὀμηρικόν ὅτι κεν εἴπω, ὅτι κεν εἴπῃς.

4 Ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ποιήμασι λέγεται ἢ "ΟΤΕ ΚΕΝ, "ΟΠΠΟΤΕ ΚΕΝ ἢ "ΟΤ' "AN, "ΟΠΟΤ' "AN, "ΟΠΠΟΤ' "AN, οὐχὶ "ΟΤΑΝ, κτέ. Σχολ. Ἰλιάδ. Α, 519 «Τὸ τέλειον "ΟΤΕ "AN ἐστὶ, καὶ κατὰ συναλοιφήν "ΟΤ' "AN—Πρόδηλον δὲ ἐκ τοῦ χαρακτηῆρος ὅτι οὐ δύναται ἐν εἶναι, εἴγε τὰ εἰς AN ἐπιρρήματα οὐδέποτε συστέλλει τὸ Α' τὸ γὰρ πάμπαν οὐ φύσει ἐπιρρημα· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ σύνθετον δύναται εἶναι· οὐδέποτε γὰρ τὰ ἀναφορικά τῶν ἐπιρρημάτων κατ' ἀρχὴν συντίθεται» (Ἴδε Λαρώχην Homer. Textkr. σελ. 327). Παρ' Ἡσιόδου

Τοῖς πᾶσι δὲ συμφανῆς ὑπάρχει ἡ δύναμις τοῦ ἀοριστολογικοῦ λεγομένου "AN καὶ αὐτὰ δὲ τὰ παιδάρια κάλλιστα γινώσκουσι τὴν μεθ' ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως σύνταξιν τοῦ μορίου τούτου. Καὶ ὅμως ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀγελαίων ὁ ἀπὸ πολλῶν ἔτων μεγαλοφώνως κηρύττων ἔτι ἀκριβῶς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπίσταται γλῶσσαν¹ καὶ μετὰ φρυάγματος ἐκάστοτ' ἐπιχειρῶν νὰ γνωματεύῃ περὶ χρήσεων αὐτῆς ἔγραφε πρό τινος χρόνου:

ἔπρεπε νὰ σπουδάσῃ κάλλιον ἔτι τὴν γραμματικὴν ἵνα μὴ περιπίπτῃ εἰς σολοικισμοὺς, ὡς: «ἀμφιβάλλομεν ἂν ὑπάρχη», ὅπου τὸ ἂν δὲν εἶνε ὑποθετικόν, ἀλλ' ἈΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟΝ καὶ δὲν ἘΝΕΧΕΤΑΙ (Γρ. ἀνέχεται) ὙΠΟΤΑΚΤΙΚΗΝ.

¹ Ἐργ. 258 ὀρθῶς ἐξέδωκεν ὁ Λεννήπιος ὍΠΟΤ' "AN, ἀλλ' ἐν στίχ. 571 ἔγραψεν ὍΠΟΤΑΝ σημειούμενος «ὅπότεν etiam hic scripsimus—nec sane multum refert, utro modo scribas, modo constans ratio servetur»!

Καὶ ἐν τοῖς Ἱπποκρατείοις φέρεται «ὅτε γὰρ ἂν μὴ ἀποπληρώσῃ οὕτως ὥστε σῆναι, κτέ.». Ἀλλ' ἡ γνησία γραφὴ φαίνεται ὅτι εἶνε «ὅτι γὰρ ἂν μὴ ἀποπληρωθῇ κτέ.» (Πρὸς Ἑρμερίνσιον Ἱπποκράτ. Τόμ. Β', σελ. 46).

¹ Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς τῷ 1857 ἐκδοθείσης Ἡοῦς ἤτοι συλλογῆς ποιήσεων πρωτοτύπων καὶ μεταπεφρασμένων, τουτέστι τόπου σκυθᾶλων, χώρου ἀποκρίσιος, (σελ. ζ') βοᾷ ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀγελαίων «Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· ἀμαρτάνω λέγει καὶ τῆς ἰδίως γραμματικῆς· τοιαύτην προσβολὴν ἀποκρούω πάσαις δυνάμεσι, χωρὶς νὰ φαίνωμαι οὐδαμῶς ἐγωῖσθης· τὰ νὰ μοὶ λέγῃ ὁ Κ. εἰσηγητῆς, ὅτι ἀμαρτάνω τῆς ἐρμηνείας, ὅτι τὰ ποιητικὰ μου δοκίμια ἔχουσι πολλὰ πλημμελήματα, ὅτι τέλος πάντων γράφων στίχους δὲν γράφω ποίησιν (καὶ τίς, ὦ βέλτιστε, περὶ τούτου ἀμφιβάλλει;), εἰλικρινέστατα βεβαιῶ τὸν ἀναγνώστην ὅτι δὲν μοὶ μέλει οὐδ' ἐπ' εἰλαχιστον, καθότι οὐδέ κόκκον ποιητικῶν ἀξιώσεων ἔχω, οὔτε μοὶ κακοφαίνεται νὰ μὲ στερῶσι τίτλου, ὃν οὐδέποτε ἐπεδίωξα (ὦ τῆς ἀφελεστάτης ὁμολογίας!)· τὸ νὰ μοὶ λέγῃ ὅμως ὁ Κ. εἰσηγητῆς ὅτι ἀμαρτάνω τῆς ἰδίως γραμματικῆς, ὅτι δηλ. εἶμαι ἀγράμματος, ὅτι μάτην κατέτριψα 10 ὅλα ἔτη εἰς τὰ βάρη τῆς ἐγκυκλίου παιδείας, τοῦτο μὲ πειράζει (θυμοδακῆς γὰρ ὁ μῦθος), καὶ οὐδαμῶς δέχομαι τοιαύτην μομφήν».

Θαυμασιώτατ' ἀληθῶς ἀπολογεῖται καὶ ἀνδρειότατα ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀγωνίζεται ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀγελαίων· εὐκόλως δὲ τῷ πειστικωτάτῳ αὐτοῦ λόγῳ θὰ συνεχωροῦμεν, ἂν μὴ ἐν τέλει τοῦ προλόγου (σελ. ε') ἀνεγινώσκομεν (ἵνα πλείστ' ἄλλα ἀλλαγῶ ἀπαντῶντα παραλίπωμεν) τὸ κομψότατον καὶ χαριέστατον τοῦτο «Ἄν ταπεινὰ καὶ λόγου ἀνάξια κριθῶσι παρὰ τοῦ κοινοῦ τὰ πρῶτα ταῦτα τῆς ΜΗΚΕΤΙ πτελωθείσης Μούσης μου πτερυγίσματα», ὅπερ ἀψευδέστατον μαρτύριον τῆς περὶ τὰ γράμματα ἀπειρίας τοῦ ἀνθρώπου ὃν μάταια ἀποφαίνει τὰ εἰνὰ ἐπιχειρήματα τῆς παθητικῆς καὶ ἐναγωνίου αὐτοῦ ἀπολογίας.

Δέν φαίνεται πρὸς θεοῦ δεινότατον καὶ σχετλιώτατον νάγνωῃ μὲν τις κοινότατα καὶ προχειρότατα πράγματα, νομίζων ὅτι τὸ "AN ἐν τῇ ῥήσει ἀμφιβάλλομεν ἂν ὑπάρχη εἶνε ἘΑΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟΝ καὶ ἀποφαινόμενος ὅτι τὸ ἀοριστολογικὸν "AN δέν ἀνέχεται ὙΠΟΤΑΚΤΙΚΗΝ, γὰρ δογματίζει δὲ θρασύτατα, ὥσπερ ἐξ ἀδύτου τινὸς χρησμοῦν ἀποφθεγγόμενος, περὶ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς φωνῆς καὶ χρήσιν ὀρθοτάτην νάποκαλῆ προπετῶς σόλοικον, ἀπαίδευτος καὶ σόλοικος αὐτὸς ὢν καὶ οὔτε σύνεσιν ἀκολουθοῦσαν ἔχων οὔτε τὰς αἰσθήσεις ἀπηρώτους;

ὦ μέγιστη τῶν θεῶν
 νῦν οὖσ' Ἀναίδει', εἰ θεὸν καλεῖν σε δεῖ.
 Δεῖ δέ· τὸ κρατοῦν γὰρ νῦν νομίζεται θεός.

Διέφορον τοῦ δυνητικοῦ (ἢ ἀναιρετικοῦ) καὶ ἀοριστολογικοῦ μορίου "AN εἶνε τὸ σύνθετον "AN τὸ τὴν αὐτὴν ἔχον δύναμιν τῷ ἘΑΝ, ἐξ οὗ διὰ συναίρεσεως ἐγένετο, καὶ ὑποθετικὸν συνήθως προσαγορευόμενον, καθάπερ καὶ τὸ ἘΑΝ, "HN καὶ τὸ ἀπλοῦν ΕΙ.

Ἐκ τοῦ ὑποθετικοῦ ΕΙ καὶ τοῦ δυνητικοῦ "AN παρακειμένων ἀλλήλοις καὶ εὐκόλως οὕτω συμφυομένων ἐσχηματίσθη κατ' ἐκπτώσιν τοῦ Γ¹ καὶ ἔκτασιν τοῦ Α τὸ δισύλλαβον μόριον ἘΑΝ. Τὸ κατὰ διάστασιν ΕΙ-"AN, παρεμπύπτοντος τοῦ Δ' = ΔΕ, βλέπει τις παρ' Ὀμήρῳ Ἰλ. Γ, 288:

ΕΙ δ' "AN ἐμοὶ τιμὴν Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδας
 τίνειν οὐκ ἐθέλωσιν Ἀλεξάνδροιο πεσόντας.

καὶ Ἰλ. Σ, 273:

ΕΙ δ' "AN ἐμοῖς ἐπέσσει πιθώμεθα κηδόμενοι περ,
 νύκτα μὲν εἶν ἀγορῇ σθένας ἔζομεν, κτέ. 2.

1 Ἰδε τὰ ἐν σελ. 109 τοῦ Σωκράτους γεγραμμένα.

2 Ἰδε καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Οἰκονομίδου μνημονευόμενα ἐν Δοκρ. Ἐποικ. Γράμμ. σελ. 63 καὶ σελ. 65.—Παρὰ Γαληνῷ Τόμ. Η', σελ. 672 ἀναγινώσκειται «Τὸ μὲν γὰρ διαρκῆ τε καὶ μόνιμον ἔχον αὐτὴν ὀνομάζουσι πλήρες, ὥσπερ τὸν οἶνον οἱ γευσάμενοι μέχρι πλείστου παραμενούσης αἰσθάνονται τῆς ποιότητος, εἰ δ' ἂν ἐν τάχει πάθῃται τε καὶ ἀπολύγῃ ἡ ποιότης ἢ δύναμις ἢ χρεῖα, κενὸν ἔκείνον προσαγορεύουσι». Γραπτέον «ὥσπερ τὸν οἶνον εἰ γευσάμενοι κτέ.» (ἴγουν: ὥσπερ τὸν οἶνον πλήρη ὀνομάζουσιν, εἰ γευσάμενοι κτέ.)

Καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ φέρεται Η', 43 καὶ 47 «ΑΙ δ' ἌΝ ἀφέρπη»¹.
Πρβ. καὶ ΕΙ περ ἌΝ ἐν Ἰλ. Γ, 25. Ε, 224 καὶ 232. Ἐν Β, 597
κεῖται:

στεῦτο γὰρ εὐχόμενος νικησέμεν, ΕΙ περ ἌΝ αὐταὶ
Μοῦσαι ἈΕΙΔΘΙΕΝ, καῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Ὡς δ' ἐνταῦθα εἶνε τὸ ΕΙ-ἌΝ μετ' εὐκτικῆς συντεταγμένον,
οὕτως ἐν ἄλλοις τόποις τὸ ΕΙ ΚΕ ἢ ΕΙ ΚΕΝ, οἷον Ἰλ. Α, 60.
Β, 123. Ε, 273. Ι, 141. Ν, 288, κτλ. Πρβ. καὶ Η, 387, κτλ.
Γνωστότατον δ' ὑπάρχει τὸ Ἡσιόδειον Ἔργ. 361:

ΕΙ γὰρ ΚΕΝ καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο.

Πρβ. καὶ στίχ. 692.

Ἐκ τοῦ ἘΑΝ διὰ διττῆς συναλοιφῆς προῆλθε τὸ παλαιότερον
ἮΝ καὶ τὸ νεώτερον ἌΝ. Τῷ εἰάν-ἦν ὁμοίᾳ εἶνε τὸ εἰ-ἦ, ἦδ-εἰ-
ἦδη, κτλ., εἰ-λων-ἦλων, εἰ-λωκα-ἦλωκα, κατέεξα-κατηῆξα,
κατεαγέναι-κατηγέναι, κτλ., εἰαρ-ἦρ, κτλ.², νεάτη-νήτη, νεᾶνις

καὶ «οὐ δ' ἂν ἐν τάχει πύηται τε καὶ ἀπολλύηται ἡ ποιότης κτέ.». Ἴσως
δὲ καὶ τοῦ παρὰ Μαξίμου Τυρίῳ Λόγ. ΚΑ', 4 «ἀλλ' ἐξεῖναι φιλεῖν τῷ ἀρίστῳ,
εἰ δὴ τινα ἂν θέλη, τῶν καλῶν» (σελ. 96, 35 Διδ.) ἢ ὀρθὴ γραφή εἶνε «ἀλλ'
ἐξεῖναι φιλεῖν τῷ ἀρίστῳ ὃν τινα ἂν θέλη τῶν καλῶν». Τὸ χωρίον τοῦ Πλά-
τωνος, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ Μάξιμος, κείμενον ἐν Πολιτ. Ε', σελ. 468, γ' ἔχει
οὕτω «καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι ἀπαρνηθῆναι ὃν ἂν βούληται φιλεῖν». Πρβ. καὶ
Πλούτ. Ἠθ. σελ. 11, ς' «ἐξεῖναι γὰρ φησι (Πλάτων) δεῖν τοῖς ἀριστεύσασιν ὃν
ἂν βούλωνται τῶν καλῶν φιλεῖν».

¹ Περὶ τούτου ποιούμενος λόγον ὁ Κόβητος Μνημοσ. Τόμ. Ι', σελ. 349
γράφει «Micum ni poeta dederit id quod et caeteri omnes Dorienses et ipse
constanter scribere solet, αἰ δέ κ' ἀφέρπη. Pro εἰάν δέ Dorienses perpetuo
omnes olim αἰ δέ κε vel αἰ δέ κα dicebant, sed qui αἰ δ' ἂν dixerit Dorien-
sium non memini me audire quemquam». Πρβ. καὶ Ἀρήνατον π. Διαλ. Δωρ.
σελ. 381 κέξ.

Ἐν τῷ παρ' Ἀπολλωνίῳ π. Ἐπιερρ. σελ. 566 ἀποσπάσματι τοῦ Ἀλκμᾶνος:
τίς ἂν, τίς ποκα ῥά ἄλλω νόον ἀνδρὸς ἐπίσποι;
ὁ μὲν Σνειδεδίνος ἔγραψε «τίς δ' ἂν, κτέ.», ὁ δὲ Οὔγ. Οὐεβῆρος ἐν τῷ περὶ τοῦ
Δωρ. μορίου ΚΑ (σελ. 97) εἶκατε «τίς καν, κτέ.», ὅπερ καὶ ὁ Ἀρήνασιος
ἐνέκρινεν ἐν τῇ πρό ὀλίγου χρόνου ἐκδοθείσῃ πραγματείᾳ αὐτοῦ περὶ τοῦ Ῥα
σελ. 3. Πρβ. καὶ Βέργκιον Ποιητ. Λυρ. σελ. 848 ἐκδ. γ'. Ἐν τοῖς τοῦ Θεο-
κρίτου ἀπαντᾷ ἐνίοτε τὸ δυνητικὸν μόριον ἌΝ. Ἄλλ' ἀκριθέστερον περὶ τῶν
τοιούτων ἀλλαχού.

² Ἴδε Λοδέκκιον Πραλειπομ. σελ. 75.

-γῆνις, κτλ., ἀληθέα-ἀληθῆ, κτλ. (Πρβ. καὶ δελήτιον=δελέα-
τιον¹, ὀπήτιον=ὀπέατιον, κτλ.). Τῷ δὲ εἰάν-ἄν ἐμφερῆ ὑπάρ-
χουσι τὸ ὀστέα-ὀστᾶ, χρύσεια-χρυσᾶ, χρυσέας-χρυσᾶς, κτλ.,
κλέεα-κλέα, κτλ., Πειραιέα-Πειραιᾶ, κτλ. Πρβ. καὶ ὑγιᾶ-ὑγιῆ,
ἀφυᾶ-ἀφυῆ², κτλ.

Ὡς δ' ἐκ τοῦ Εἰ καὶ Ἄν συνελθόντων ἀπετελέσθη τὸ Ἐάν
καὶ συνηρημένως Ἦν καὶ Ἄν, οὕτως ἐκ τοῦ Ἐπει καὶ Ἄν
συνέστη τὸ Ἐπεάν, ὅπερ συναλειφθὲν ἐγέννησε τὸ Ἐπην καὶ
Ἐπαν. Τὸ ἐν παραθέσει Ἐπει Ἄν εὐρίσκει τις παρ' Ὀμήρω
μεταχειριζομένω καὶ τὸ ὁμοίωσιμον Ἐπει κε. Ἰλ. Ζ, 412:

Ἐπει Ἄν σὺ γε πότμον ἐπίσπης.

Ἰλ. Ι, 304:

νῦν γάρ χ' Ἐκτορ' ἔλοις, Ἐπει Ἄν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
(ἢ ἔλθῃ).

Ἰλ. Α, 168:

ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, Ἐπει κε κάμω πολεμίζων³.

Ὀδ. Σ, 150:

μνηστῆρας καὶ κείνον, Ἐπει κε μέλαθρον ὑπέλθῃ.

¹ Ἰδε Σμιδίτιον Ἠσυχ. Τόμ. Α', σελ. 472. Παρ' Ἠσυχίω φέρεται καὶ «δέ-
λητι: δελέατι», περὶ οὗ ποιεῖται λόγον ὁ Ἀρήνσιος π. Διαλ. Δωρ. σελ. 193
καὶ ὁ Μεινέσιος Θεοκρ. σελ. 339. Ἐν τῇ γραμματικῇ τοῦ Βερναρδάκη, ἧς οὐδέ-
ποτ' ἐφάνη ἐν τῇ Ἑλλάδι βιβλίον μωρότερον καὶ ἐπιβλαβέστερον τοῖς παισὶ καὶ
ἐν ἧ μόνον ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΕΣ καὶ ἈΝΑΙΣΘΗΤΟΙ διδάσκαλοι δύνανται νὰ βό-
σκωνται, γράφεται: «Τὰ: στέαρ, φρέαρ καὶ δέλεαρ συναιροῦνται: τὸ φρέαρ, τοῦ
φρέατος φρητὸς κτλ. τὸ στέαρ στηρ τοῦ στέατος στητὸς, κτλ. τὸ δέλεαρ τοῦ
δελέατος δέλητος, κτλ.» (σελ. 41). Ἐν γραμματικῇ, ἧς ἀντικείμενον κύ-
ριον εἶνε ἡ ἀρχαία Ἀττικὴ διάλεκτος, καὶ ἡ κοινὴ ἢ Ἑλληνικὴ,
καθ' ὅσον δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς, διδάσκεται ἄνευ τινὸς
παρατηρήσεως ὅτι τὸ στέαρ, φρέαρ καὶ δέλεαρ συναιροῦνται! Ὡ τὺμπανα
καὶ κύφωνες, οὐκ ἀρήξετε;

² Ἰδε καὶ Βέργκιον Griech. Literat. Τόμ. Α', σελ. 76.

³ Σχολ. «Ἀρίσταρχος γράφει ἐπεὶ κε κάμω, ἵνα μὴ ᾖ διπλασιασμός ἐν
τῷ ῥήματι» καὶ οὕτως ἡ συνήθης ἀνάγνωσις. Οὕτως δὲ καὶ Ἡρωδιανὸς φάσκων
ὅτι τὸ ἐπὶ ἔχει τὸν ἄν, καὶ τίς χρεῖα ἐν δευτέρῳ αὐτὸν κεῖσθαι; Οὐκ ἄγνωσ-
τὸν δὲ ὅτι τινὲς ἐπὶ κε γράφουσιν» (Πρβ. Λέρσιον Ἡρωδιαν. σελ. 195). Ἰδε
καὶ Η, 5 καὶ Ρ, 658. Εὐστάθ. σελ. 73, 12 «ιστέον δὲ ὅτι οὐ πάντες ἀρέσκονται
γράφειν κεκάμω, ἀλλ' οἱ πλείους τὸ κε συνδετικὸν ἔχοντές φασιν ἐπὶ κε,
ἡγοῦν ἐπειδ' ἄν κάμω» (Ἰδε μάλιστα Λαρώγην Homer Textkr. σελ.

Κτλ. Ὡς δ' ἐλέγετο ΑΙ ΚΑ ἢ ΑΙΚΑ παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν, οὕτω καὶ ἘΠΕΙ ΚΑ ἢ ἘΠΕΙΚΑ¹ καὶ ὈΚΚΑ ἐκ τοῦ ὈΚΑ ΚΑ κατὰ συγκοπὴν τοῦ Α. Ἐν τῷ λεξικῷ Σκαρλάτου Δ. τοῦ Βυζαντίου σελ. 918 ἀναγινώσκειται «Ὀκα, ἐπίρ. Δ. ἀντὶ Ὀτε» καὶ «Ὀκκα, ἐπίρ. Π. Δ. ἀντὶ Ὀκα». Τὸ μὲν ὄκα εἶνε Δωρικὸς τύπος τοῦ ὄτε, ὡς τὸ τόκα τοῦ τότε, κτλ., τὸ δ' ὄκκα σύνθετον ἐκ τοῦ ὄκα καὶ τοῦ κα ὃν ἰσοδυναμεῖ προδήλως οὐχὶ τῷ ὄτε ἀλλὰ τῷ ὄταν². Ἐν ἀποσπλάσματι Θεόγους τοῦ Πυθαγορείου (ἐν Στοβ.

294 κέξ.) τὴν γραφὴν ἐπὴν κε, ἣν πολλὰ ἀντίγραφα φέρουσιν ἐν τῷ τοῦ Ἡσιόδου «αὐτὰρ ἐπεὶ κε δύη» (Ἔργ. 728), οὐδαμῶς δ' ὠκνησεν ὁ Ἑρμαννός (Orusc. Τόμ. Δ', σελ. 190) νάποκατχοστήσῃ καὶ ἐν τῷ τοῦ Σόλωνος «ἐπὴν καὶ ταῦτ' ἀφίκεται» (παρὰ Πλουτ. Σόλ. Β', 2), ἰσχυρῶς ἀποδοκιμάζομεν. Παρὰ Θεοκρίτῳ ΙΑ', 78 ὀρθῶς τὰ νῦν ἀναγινώσκειται ἐκ τῶν κωδικῶν παραληφθὲν «ἐπεὶ κ' αὐταῖς ὑπακούσω» (ἢ ἐπακούσω) ἀντὶ τοῦ «ἐπὴν κ' αὐταῖς κτέ.». Ἐν τῇ εἰς τὴν Ἑλλην. σύνταξιν Εἰσαγωγῇ τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου λέγεται «οὕτως ἀπαντῶνται ἠνωμένα τὰ δύο ἰσοδύναμα μόρια ἢν ἤτοι ἄν καὶ κέν, ὡς ἐπὴν κ' αὐταῖς ὑπακούσω—ἄν κ' ἐθέλης (Θεόκρ. ΙΑ', 78. ΚΖ', 35)» (σελ. 440, § 56). Εἰπὼν ὁ συγγραφεὺς ὅτι ἀπαντῶνται ἠνωμένα τὰ μόρια ἠΝ ἤτοι ἄν καὶ ΚΕΝ παρατίθεται πρὸς πίστωσιν τοῦ λόγου δύο ἐκ τοῦ Θεοκρίτου μαρτύρια· ἀλλ' ἐν οὐδετέρῳ αὐτῶν κείται τὸ ἠΝ! Ἀντὶ δὲ τοῦ «ἄν κ' ἐθέλης» ἔχουσι τὰντίγραφα τοῦ Θεοκρίτου, μόνον τὸν τύπον ἠΝ μεταχειριζομένου, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν ἠΝ, «ἠΝ Κ'ἐθέλης», ὅπερ ὁ Ἑρμαννός μετετέπωσεν εἰς τὸ «ἦν Γ'ἐθέλης», καὶ «ἠΝ ἐθέλης». Τίς δ' ὀρθῶς λογιζόμενος δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι τὰ μόρια ἠΝ ἤτοι ἄν καὶ ΚΕΝ εἶνε ἰσοδύναμα; Τὸ ΚΕΝ εἶνε ἰσοδύναμον οὐχὶ τῷ ἠΝ ἀλλὰ τῷ ἐν τῷ ἠΝ καὶ ἘΠΗΝ περιεχομένῳ ἠΝ.

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τοῖς τοῦ Θεόγνιδος φέρεται στίχ. 723:

παιδός τ' ἠδὲ γυναικός· ὍΤΑΝ δὲ ΚΕ τῶν ἀφίκεται (ἐφίκεται).

Ἀλλὰ παρὰ τῷ Σόλωνι, ἐξ οὗ ταῦτ' εἶνε εἰλημμένα, ἀναγινώσκειται:

παιδός τ' ἠδὲ γυναικός, ἐπὴν καὶ ταῦτ' ἀφίκεται.

Πρὸ Βέργιον Ποιητ. Λυρ. σελ. 430 ἐκδ. γ'.

¹ Τῷ Ἀρηνσίῳ φρονοῦντι (π. Διαλ. Δωρ. σελ. 383) ὅτι ὀρθοτέρα εἶνε ἡ ὄφ' ἐν γραφῇ ἐπεῖκα, αἴκα ἀντιδοξεῖ ὁ Οἰκονομίδης Δοκρ. Ἐπιγρ. Διαφ. σελ. 10 καὶ Ἐποικ. Δοκρ. Γράμμ. σελ. 59.

² Ἰδὲ Βουτμαννὸν Διεξοδ. Γραμμ. Τόμ Β', σελ. 370 καὶ Ἀρηνσιον π. Διαλ. Δωρ. σελ. 383.—Περὶ τοῦ χρόνου τῆς δευτέρας τοῦ ὄκκα συλλαβῆς ποιεῖται λόγον ὁ Ἀρηνσιος π. Δωρ. Διαλ. σελ. 382. Πρὸ. καὶ Μεινέκιον Θεοκρ. σελ. 269 καὶ σελ. 473. Φρίσχιον Θεοκρ. Τόμ. Α', σελ. 160 καὶ σελ. 289, κλπ. Κατὰ τὸν Κόβητον Var. Lect. σελ. 405 «Doricum ΚΑ εἰ ΟΚΚΑ ὄταν) non ΟΚΑ (ὄτε) semper et ubique ultimam producunt».

Ἄνθολ. Α', 67 ἐκδ. Μειν.) γράφεται πολλάκις πλημμελῶς ὍΚΑ ΚΑΝ ἀντὶ τοῦ ὍΚΚΑ, ἐν δ' ἀποσπάσματι τοῦ Ἀρχύτα (αὐτ. Α', 73) φέρεται κακῶς «ἔστι δ' ὅταν», ἀντὶ τοῦ «ἔστι δ' ὅκα», ἤτοι «ἔστι δ' ὅτε»¹.

Ὁ Ὅμηρος μόνον τὸ συνακλιωμένον ἮΝ μεταχειρίζεται, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀσυνάλειπτον ἘΑΝ ἢ τὸ ἕτερον συνηρημένον ἌΝ. Ὡσαύτως τὸ παρά τοῖς λυρικοῖς καὶ τοῖς Ἀττικοῖς ποιηταῖς ἀπαντῶν κέαρ εἶνε ἀλλότριον τῆς ἐπικῆς διαλέκτου, καθ' ἣν αἰεποτε τοῦ μονοσυλλάβου τύπου κῆρ γίνεται χρῆσις, οὐδέποτε δὲ τοῦ ἐντελοῦς ἢ πλήρους. Χαρίεν δὲ φαίνεται τὸ τοῦ Εὐσταθίου σελ. 1029, 50 «Τὸ δὲ ἦν ῥῆας ἔλη Ἀττικόν ἐστι θέλημα· ἦν γὰρ ἄλλως κοινότερον τὸ εἰ ῥῆας ἔλη»².

Ἐν Ἰλιάδι Θ εἰπὼν πρῶτον ὁ ποιητὴς (στίχ. 477):

σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω
χωομένης, οὐδ' ΕΙ ΚΕ τὰ νεῖατα πείραθ' ἴκηαι.

ἐπιφέρει μετ' ὀλίγα (στίχ. 482):

οὐδ' ἮΝ ἐνθ' ἀφίκηαι ἀλωμένη, οὐ σεῦ ἐγωγε
σχυρομένης ἀλέγω, ἐπεὶ οὐ σέο κύντερον ἄλλο.

Πρβ. καὶ I, 359:

ὄψεαι, ἮΝ ἐθέλησθα καὶ ΑΙ ΚΕΝ τοι τὰ μεμύλη 3.

Ὁμοίως οὔτ' ἘΠΕΑΝ οὔτ' ἘΠΑΝ ἐν τοῖς Ὀμηρικοῖς ἔπεσιν

1 Ἴδε Κόδητον Μνημοσ. 1874, σελ. 89. Πρβ. καὶ Ἑρμαννὸν Opusc. Τόμ. Δ', σελ. 46.

2 Περὶ τῆς τοῦ ΕΙ μεθ' ὑποτακτικῆς συντάξεως παρά τε τῷ Ὀμήρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις θὰ πραγματευθῶμεν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ.

3 Ὡς ἐνταῦθα τίθεται δις τὸ ὑποθετικὸν μόριον, οὔτω καὶ ἐν Η, 117:

ΕΙ ΠΕΡ' ἀδειῆς τ' ἐστὶ καὶ ΕΙ μόθου ἔστ' ἀκόρητος.

Εὐστάθ. σελ. 669, 37 «Ἐπαναφορικὸν δὲ τὸ εἴ περ ἀδειῆς ἐστὶ καὶ εἰ μόθου ἔστ' ἀκόρητος ἐπίτηδες καλλωπισθέν· ἄλλως γὰρ ἀσφαλὲς εἰς φράσιν καὶ τὸ εἴ περ ἀδειῆς ἐστὶ καὶ μόχθου ἀκόρητος» (Πρβ. καὶ σελ. 564, 29).

Ἐν τῷ παρὰ Πλουτάρχῳ Ἡθικ. σελ. 575, 28 Διδ. ἐξιμέτρῳ:

ἠδὲ μὲν ἌΝ τι φέρης, ὀλίγον δ' ἄχος ἮΝ ἀπολείπης.

Ἰσως ἦτο κατ' ἀρχὰς γεγραμμένον ἮΝ. Πρβ. καὶ Ὅθ. Σνειδῆρον Καλλιμ. Τόμ. Β', σελ. 785.

εὐρίσκεται ἀλλὰ μόνον τὸ ἘΠΗΝ. Λίαν δ' ἀμφίβολον εἶνε τὸ ἀπαξ ἐν τῇ Ἰλιάδι φερόμενον ἘΠΕΙΔΑΝ,

ταρβεί, ἐπειδὴν πρῶτον ἐσίζηται λόγον ἀνδρῶν (N, 285).

ἀνθ' οὗ ὑπό τινων ἐκδοτῶν γράφεται ἘΠΕΙ ΚΕ(N) ἢ ἘΠΗΝ ΔΗ. Πρβ. Ὀδ. M, 55 :

αὐτὰρ ἘΠΗΝ ΔΗ τὰς γε παρεξέλασωσιν ἑταῖροι.

ἐνθα ὑπάρχει καὶ γραφὴ ἘΠΕΙΔΑΝ¹. Ἡ χρῆσις τοῦ Ἡσιόδου οὐδὲν διαφέρει τῆς τοῦ Ὀμήρου².

Καὶ ὁ Ἡρόδοτος μόνον τὸ ἸΝ μεταχειρίζεται ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἘΠΗΝ λέγει ἘΠΕΑΝ. Γρηγόρ. Κορίνθ. περὶ τῆς Ἰάδ. Διαλ. § 55 «Ὅτι τὸ ἘΠΑΝ ἘΠΕΑΝ λέγουσιν. Ἡρόδοτος [B', 68] ἐπεὶ ἄν ἐκβῆ ἐς τὴν γῆν ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ κροκόδειλος». Παρατηρητέον δ' ὅτι ἐνιαχοῦ τάντίγραφα τοῦ Ἡροδότου πλὴν τοῦ ἘΠΕΑΝ ἔχουσι καὶ τὸ ἘΠΕΙΔΑΝ, ἐν ἐνὶ δὲ χωρίῳ τῷ ἐν Η', 144 πάντα συμφώνως φέρουσιν «ἀλλ' ἐπειδὴν τάχιστα πύθηται». Ἡ γνησίκα δ' ὅμως καὶ ἐν τούτῳ γραφὴ εἶνε ἀναμφηρίστως ἘΠΕΑΝ³. Σφάλλεται ὁ Βάδαμος⁴ γράφων παρ' Ἡροδότῳ Α', 53 «ὕμας ἐπειρωτᾶ εἰ (στρατεύσεται κατὰ νόον ἘΑΝ) στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας κτέ.».

Περὶ τῆς Ἱπποκρατείου χρήσεως ποιούμενος λόγον ὁ Δινδόρφιος ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου γράφει.

Apud Hippocratem, qui saepissime utitur forma ἦν, an recte legatur ἐὰν De judic. p. 54 et 55, De cap. vuln. p. 907, C, dubito.

Πολλάκις ἐν τῷ περὶ κρίσιων ἀναγινώσκειται τὸ ἘΑΝ, οἷον «ἐὰν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν γένηται» καὶ «ἐὰν πεπανθῶσι» καὶ «ἐὰν δὲ μεταβάλλῃ ἐς τοὺς ἰχῶρας» καὶ «ἐὰν ἐκ

1 Ἴδε Θεῖρσχιον Γραμματ. § 324, 2 καὶ Λαρώχην Ἰλιάδ. Τόμ. Δ', σελ. 18. Πρβ. καὶ Σπιτζνήρον Ἰλιάδ. Τόμ. Α', γ', σελ. 33.

2 Παρὰ Τυρταίῳ Ζ', 16 Βαχ. φέρουσι τάντίγραφα κακῶς «ὄσσ', ἌΝ αἰσχρὰ πάθη, γίνεται ἀνδρὶ κακά», ἀνθ' οὗ ὀρθῶς μὲν ὁ Βαλκενάριος ἔγραψεν ἸΗΝ, πλημμελῶς δ' ὁ Σχαιφῆρος (Ἡθικ.Ποιήσ. σελ. 91) ἘΑΝ.

3 Ἴδε Κοίνιον Γρηγ. Κορ. σελ. 465 Σχ. Βρεδόδιον π. Διαλ. Ἡροδ. σελ. 38 καὶ Δινδόρφιον π. Διαλ. Ἡροδ. σελ. 36.

4 Μνημοσ. 1873, σελ. 388.

πόνου λεπτά γένηται» και «εάν αλγέη ή κεφαλή» (Τόμ. Γ', σελ. 312) και «εάν δέ τοτέ μέν καθαρὸν οὖρηθῆ» και «εάν πυρρὸν και λεπτὸν ἢ τὸ οὔρον» και «εάν μεταβολὰς ἔχη τὸ οὔρον» (σελ. 314) και «εάν ἐκίσης ζυστῆναι» και «εάν αἱ φλέβες σφύζωσι» και «εάν τεταρταῖος πονῆται» και «εάν ἐπιγένηται» (σελ. 315), κτλ. Ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων φέρεται οὐ μόνον «εάν μή σοι καταφανῆς ἢ ἢ τρωσις» (Τόμ. Α', σελ. 385) ἀλλὰ και «και αν τὸ μέν ὀστέον ψιλωθῆ τῆς σαρκός» (σελ. 384). Και ἐν τῷ γνησιωτάτῳ δὲ τοῦ Ἱπποκράτους βιβλίῳ περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων κεῖται «ὡς ἘΑΝ τις ἐπιτάμη, ἄγονοι γίνονται οἱ ἐπιμηθέντες» (Τόμ. Α', σελ. 278). Εὐρίσκεται δ' ἐν αὐτῷ και τὸ ἘΠΕΙΔΑΝ, ὅσον «ἐπειδὰν ἀφίκηταί τις (Γρ. ἀΠίκηται τις)» και «ἐπειδὰν ἀναρπασθῆ και μετεωρισθῆ» και «ἐπειδὰν ἀφίκωνται (Γρ. ἀΠίκωνται) παρὰ γυναῖκας» (σελ. 241. σελ. 255 και σελ. 278). Τὸ ἘΠΗΝ βλέπει τις ἐν Τόμ. Α', σελ. 389, κτλ. και ἐν Τόμ. Γ', σελ. 313, κτλ.

Παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ φέρεται ἀπόσπασμα τοῦ Ἐκαταίου ἐκ τῆς Περιηγῆσεως¹ «και ἘΑΝ δοῦλος εἰς (Γρ. ἐς) τὴν πόλιν ταύτην λίθον προσενέγκη (Γρ. προσενείκη), ἐλεύθερος γίνεται, ΚΑΝ ξένος (Γρ. ξεῖνος) ἢ» (σελ. 237, 6) και ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Κτησίου «ἘΑΝ δέ τι εὔρωσι ἐν τῇ ὁδῷ κτέ.» (σελ. 242, 7).

Ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Σκαρλάτου λέγεται σελ. 465:

Ἐπὰν [ἐπεῖ, ἄν], σύνδ. Ἐφοῦ (πρὸς ὑποτ. και σπν. εὐκτ.)

» Ἐπὴν κρατῆρι μιγείη, «Ὀδ. Δ. » Ἐπὴν τισαίμεθα λώβην, «Ἰλ. Τ.

και σελ. 470:

Ἐπεῖν, Ἰων. ἀντὶ Ἐπὴν.

και σελ. 477:

Ἐπὴν, Π. Ἰων. ἀντὶ Ἐπὴν.

Ἐντὶ τοῦ κρατῆρι γραπτέον κρητῆρι, τὸ δὲ μιγείη μεταβλητέον εἰς μιγείη. Ὀὐδαμῶς δ' ἡμῖν ἐπαινετὸν φαίνεται, γινομέ-

¹ Πρὸς Κ. Μυλλερὸν Ἱστορ. Ἀποσπ. Τόμ. Α', σελ. XII κέξ.

νου λόγου περὶ τοῦ ἘΠΑΝ, νὰ παρᾶγονται μαρτύρια μόνου τοῦ ἘΠΗΝ. Εὐρίσκεται δὲ τὸ ἘΠΗΝ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς λογογράφου ἐνίοτε. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς γράφει ἐν Ἀτάκτων Τόμ. Β', σελ. 56 «ἀπὸ τὸ ἰωνικὸν χρονικὸν ἐπίρρημα Ἐπὴν (Ἀττ. Ἐπάν)».

Οἱ παλαιοὶ δραματοποιοὶ οὐδέποτε τοῦ ἌΝ ποιοῦνται χρῆσιν, ἀλλ' αἰετοτε τοῦ ἘΑΝ ἢ ἮΝ. Σοφοκλ. Ἦλ. 821:

ὡς χάρις μὲν, ἮΝ κτάνη,
λύπη δ', ἘΑΝ ζῶ· τοῦ βίου δ' οὐδεὶς πόθος.

Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 1097:

νῆ τὴν Ἐκάτην, ἘΑΝ τε βούλη γ' ἮΝ τε μή.

Ἰππ. 271:

ἀλλ' ἘΑΝ ταύτη γε νικᾷ, ταυτηὶ πεπλήξεται·
ἮΝ δ' ὑπεκκλίνη γε δευρὶ, τὸ σκέλος κυρθεῖσσι.

Πρβ. καὶ στίχ. 276. Νεφ. 484:

ἮΝ μὲν γὰρ ὀφείληται τί μοι, μνήμων πάνυ·
ἘΑΝ δ' ὀφείλω, σχέτλιος, ἐπιλήσμων πάνυ.

Κτλ. Οὐδαμῶς δὲ παράδοξον εἶνε ἂν ἐν ὀλίγοις τισὶ τόποις παρῆχων ἡμῖν τὰντίγραφα τὸ ἌΝ ἀντὶ τοῦ ἘΑΝ ἢ ἮΝ. Τὸ ἐν τῷ Οἰδίποδι Τυράννῳ 1062:

θάρσει· σὺ μὲν γάρ, οὐδ' ἌΝ ἐκ τρίτης ἐγὼ
μητρὸς φανῶ τρίδουλος, ἐκφανεῖ κακί.

διώρθωσεν ὁ περιώνυμος Ἑρμαννὸς μεταγράψας «οὐδ' ἘΑΝ τρίτης κτέ.»¹. Καὶ ἀντὶ τοῦ ἌΝ (=ἄ ἄν) εὐρίσκεται ἐνίοτε ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἌΝ γεγραμμένον, οἷον Σοφοκλ. Οἰδ. Τυρ. 281. Φιλοκτ. 574, κτλ. Εὐριπ. Ἀπ. 1047, κτλ.². Εἰς τὸ ἐν Αἴαντι:

καὶ μὴ δοκῶμεν ὀρῶντες ἌΝ ἠδῶμεθα
οὐκ ἀντιτίσειν αὖθις ἌΝ λυπώμεθα (στίχ. 1085).

φέρεται ἢ ἐξῆς παρατήρησις ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις³ «Ὅτι

¹ Ἴδε Δινδόρφιον Λεξ. Σοφοκλ. σελ. 131 καὶ Λεξ. Αἰσχυλ. σελ. 98. Περὶ ἄλλων τινῶν χωρίων ἴδε Βεκκῆρον Ἀριστοφ. Τόμ. Γ', σελ. 150 καὶ σελ. 498.

² Ἴδε Ἑλλένδετον Λεξ. Σοφοκλ. σελ. 51 ἐκδ. β'.

³ Τόμ. Β', σελ. 352 Ὅξ.

ἀμφοτέρω τῷ ἌΝ οὐ μόνον σύνδεσμοί εἰσιν, ἀλλὰ δύο μέρη τοῦ λόγου, ἄρθρον καὶ ἌΝ σύνδεσμος, ὅθεν καὶ κατὰ κρᾶσιν ἌΝ γέγονεν, ὡς τῷ σοφωτάτῳ ἐπενοήθη Πλανούδῃ. Ὁ γὰρ ἌΝ σύνδεσμος βραχὺς ἐστὶ παρά τοῖς μετρικοῖς, ἐνταῦθα δὲ μακρόν ἐστὶ τὸ ἌΝ, ὥστε δύο μέρη τοῦ λόγου ἐστὶ κραθέντα εἰς ἓν».

Ὡς δὲ τὸ ἌΝ, οὕτω καὶ τὸ ἘΠἈΝ ἀντὶ τοῦ ἘΠἩΝ κατὰ πάντα τρόπον ἀλλότριον τῶν παλαιῶν δραματουργῶν ὑπάρχει, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἘΠΕΙΔΑΝ ἀναγινωσκόμενον παρά τε τῷ Αἰσχύλῳ καὶ τῷ Σοφοκλεῖ καὶ ἄλλοις. Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Σοφοκλέους παρά Στοβαίῳ Ἀνθολ. ΚΗ', 1 καὶ ἐν Ἡρακλεῖ Μαινομένῳ τοῦ Εὐριπίδου στίχ. 1364 ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι φερομένου ἘΠἈΝ εὐποιῶν ὁ Ἑρμῆνός ἐγραψεν ἘΠἩΝ, ὅπερ κεῖται καὶ παρ' Ἀριστοφάνει (Ὀρν. 983. 1355. Λυσιστρ. 1175) καὶ παρά Θουκυδίδῃ (Ε', 47. Η', 58)¹. Ὁ Βρούγκιος τὸ μεθ' ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως συντεταγμένον ἘΠΕΙ ἐν Οἰδίποδι ἐπὶ Κολωνῷ στίχ. 1225 ἐπεὶ φανῆ καὶ ἐν Ἀντιγόνη στίχ. 1025 ἐπεὶ δ' ἀμάρτη μετετύπωσεν εἰς τὸ ἘΠἩΝ².

Τὸ ἌΝ καὶ ἘΠἈΝ ἀπαντῶσι συχνάκις παρά τοῖς ποιηταῖς τῆς μέσης καὶ τῆς νέας κωμωδίας. Παραλαμβάνονται δ' ἐνίοτ' ἐν τῇ αὐτῇ ῥήσει τό τε ἘΑΝ καὶ τὸ ἌΝ, οἷον Ἀναξάνδρ. Ἀποσπ. 34:

ἌΝ μὲν γὰρ ἦ τις εὐπρεπῆς, ἱερὸν γάμον καλεῖτε
ἘΑΝ δὲ μικρὸν παντελῶς ἀνθρώπιον, σταλαγμόν.

καὶ:

ἘΑΝ δὲ κριόν, Φριξός· ἌΝ δὲ κωδάριον, Ἰάσων.

1 Θωμᾶς ὁ Μάγιστρος ἀποφάνεται «Καὶ ἘΠἈΝ καὶ ἘΠΕΙΔΑΝ· εὐρηται δὲ ἐπὶ πλεόν τὸ ἐπειδάν. Πλάτων ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Πολιτειῶν ἐπὶ ἀνανεώσωμαι τὸν Θρασυμάχου λόγον» (σελ. 114, 5). Ἐν τῇ Πολιτείᾳ τοῦ Πλάτωνος σελ. 358, 6' φέρεται «οὕτως ἄν ποιήσω, εἴαν καὶ σοὶ δοκῆ· ἐπανανεώσωμαι τὸν Θρασυμάχου λόγον, κτέ.». Ὀλίγα δ' ἀντίγραφα ἔχουσι τὴν προφανέστατα πλημμελεῖ γράφην «ἐπὶ ἀνανεώσωμαι», ἣν οὐδαμῶς ὑπώπτεισεν ὁ ἄκριτος Μάγιστρος.

2 Καὶ τὸ παρά Μιμνέρμῳ Α', 5 «ἐπεὶ δ' ὄδυνηρόν ἐπέλθη γῆρας» ἔτρεψεν ὁ Βρούγκιος εἰς ἐπήν, ὅπερ δὲν ἀποδέχεται ὁ Σχαιφῆρος Ἡθικ. Ποιήσ. σελ. 99, τοῦναντίον δὲ τὸ ἐν Β', 9 «ἐπήν δὲ τοῦτο τέλος παραμείψεται ὄρης» μετέβαλεν εἰς ἐπεί.

Πρβ. καὶ Ἄλεξ. Ἀποσπ. 139. Φιλήμ. 69:

ἘΑΝ τε κλάης ἌΝ τε μή, πορεύεται.

Πρβ. καὶ 87. 109. 182. Δίφιλ. 63, 11:

ἔπειτ' ἘΑΝ τὰργύριον καταβάλης,
ἐπράξαι Διγναῖον· ἌΝ δ' αὐτὸν δέη
κέρματ' ἀποδοῦναι, προσαπέδωκεν Ἀττικά¹.

Τὰ τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου ἐν *Συντ. Περίοδ. Δευτ.* σελ. 384, § 114 ἐκδ. 6' «σημειοῦσι δὲ ὅτι τὸ ἄν, ἀντὶ τοῦ ἑάν, ὄχι μόνον τοῖς τραγικοῖς, ἀλλ' ἐν γένει τοῖς ἄττικοῖς ποιηταῖς εἶναι ἀχρηστον, μεταχειριζόμενοι τὸ ἦν· τοῦλάχιστον τὰ πλεῖστα διὰ τοῦ ἄν χωρία κρίνονται ὑποπτα· ἔχει δὲ τὸ ἄν μακρὸν τὸ α» εὐκόλως ἐξ ὧν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν διελάβομεν ἐξελέγχονται μετὰ τινος ἀμελείας καὶ οὐχὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας γεγραμμένα. Φαίνεται δ' ὅτι ὁ Ἀσώπιος ἠκολούθησε τῷ Ἑρμκνῶ λέγοντι ἐν ταῖς εἰς τὸν Βιγῆρον Σημειώσεσι².

Praeterea tenendum, quod vere observavit censor Hecubae Porsonianae in *Monthly Review* 1799. Aug. p. 430.

Atticos poetas numquam ἄν pro ἑάν, sed semper ἦν dicere.

Πρβ. καὶ Κλότζιον ἐν ταῖς εἰς τὸν Δεβάριον Σημειώσεσι:³

nisi quod Attici poetae contractam formam potius ἦν quam ἄν dixisse videntur, id quod olim observavit censor Hecubae Porsonianae in *Monthly Review* 1799. Aug. p. 430. comprobavitque iudicio suo G. Hermannus ad Vigerum p. 823. ed. tert., quamquam καὶν potius apud eos legitur quam καῖν, contra in decretis, legibus, titulis lapidum saepissime ἑάν, rarius ἄν, rarissime ἦν invenitur, qua de re observavit L. Dindorfius in H. Stephani *The-sauró Gr. linguae* vol. II. p. 3. D.

¹ Πρβ. καὶ Ἀνθολ. Παλ. ΙΑ', 74:

ὄξος ἘΑΝ αἰτῶ, τόξον φέρει· ἌΝ δέ γε τόξον | ὄξος

Τὸ «ὄξος ἘΑΝ αἰτῶ» εἶνε ἀνάγνωσις τοῦ Ἑρμκννοῦ (Opusc. Τόμ. Δ', σελ. 376) ἀντὶ τοῦ «ὄξος ἌΝ αἰτήσω», ἐνθ' αὖ τὸ ἐκ τοῦ ἘΑΝ συνηρημένον ἌΝ βραχὺ ἔχει τὸ Α!

² σελ. 820 ἐκδ. δ'.

³ σελ. 151.

Ἄλλ' ἢ μὲν τετάρτη ἢ καὶ τελευταία ἔκδοσις τοῦ Βιγῆρου ὑπὸ τοῦ Ἑρμαννοῦ ἐγένετο τῷ 1834, αἱ δ' εἰς τὸν Δεβάριον Σημειώσεις τοῦ Κλοτζίου ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1840-2. Ὄφειλε δὲ πάντως ὁ Ἀσώπιος ἀκριβέστερα αὐτῶν νὰ διδάξῃ ἐν βιβλίῳ ἐκδοθέντι τῷ 1858. Ἀλλὰ γελοιοὶ ἴσως παρὰ τοῖς γραμμάτων ἐπιστήμοσι καθιστάμεθα τοιαῦτα περὶ τοῦ Ἀσωπίου γράφοντες, ὃν ἀτοπώτατον μὲν εἶνε νὰ καταλέγῃ τις ἐν τοῖς φιλολόγοις, δεινοτάτη δὲ βλασφημία νὰ παραβάλλῃ ὅπωςδήποτε πρὸς τὸν Ἑρμαννὸν ἢ καὶ πρὸς τὸν Κλότζιον.

Ὁ Θουκυδίδης μόνον τὸ ἘΑΝ καὶ ἮΝ μεταχειρίζεται, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἌΝ¹. Ὁ Σουΐδας ποιούμενος λόγον περὶ τῆς παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ χρήσεως γράφει² «ἘΑΝ ὀλοκλήρως οἱ περὶ Θουκυδίδην τότε λέγουσιν, ὅτε προτέτακται ὁ Ἦ· ὅταν δὲ μὴ οὕτως ἔχῃ τάξεως, συνηρημένως λέγει. Ἐν δευτέρῃ ἢ εἰάν οἱ πολέμιοι κηῖτη στρατῷ ἐπιπλέωσι.—ἢ εἰάν βιασθῆ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασσι πολέμοις». Τὸ δεύτερον χωρίον εὐρίσκεται ἐν Βιβλ. Γ', 47. Τὸ δὲ πρῶτον κείμενον ἐν Βιβλ. Β', 24 γράφεται «ἮΝ ΜΗ οἱ πολέμιοι κτέ.». Τὸ ἀνάληθες τῆς τοῦ Σουΐδα διδασκαλίας ἀποδείκνυται τρανῶς ἐκ χωρίων τοῦ Θουκυδίδου, ἐν οἷς φέρεται τὸ ἘΑΝ, μὴ προτασσομένου τοῦ Ἦ, οἷον Α', 44: τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, εἰάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἦ. Δ', 23: ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἶρητο, εἰάν καὶ ὀτιοῦν παραβαθῆ (Πρβ. καὶ 118). Ε', 47: — Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. Ἐάν δέ τι δοκῆ ἄμεινον εἶναι κτέ. (Πρβ. καὶ Γ', 96. Ζ', 68). Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι πολλῶ συχνότερον ἀναγινώσκεται παρὰ Θουκυδίδῃ τὸ ἮΝ ἢ τὸ ἘΑΝ.

Παρὰ Πλάτωνα καὶ Ξενοφῶντι γίνεται χρῆσις οὐ μόνον τοῦ ἘΑΝ καὶ ἮΝ ἀλλὰ καὶ τοῦ ἌΝ ἐν οὐκ ὀλίγοις χωρίοις. Πλάτ. Πολιτ. σελ. 292, ε' «ἌΝ τ' ἀρχὴ καὶ ἘΑΝ μή», κτλ. Ξενοφ. Ἀναβ. Ε', ζ', 5 «καὶ ἘΑΝ μὲν ἐγὼ φαίνωμαι ἀδικεῖν—ἌΝ δ' ὑμῖν φαίνονται ἀδικεῖν οἱ ἐμὲ διαβάλλοντες». Ἀπομν. Α', β', 36 «Μηδέ, ἌΝ τι ὠνώμει, ἔρη, ἮΝ πωλῆ νεώτερος τριάκοντα

¹ Πρβ. Πόππον Θουκυδ. Μέρ. Α', α', σελ. 230 καὶ Μέρ. Δ', σελ. 28 ἐκδ. μεγ.

² Τόμ. Α', β', σελ. 71 Βερν.

έτων, έρωμαι όπόσου πωλεΐ; — Μηδ' άποκρίνωμαι ούν, έφη, "ΑΝ τί με έρωτᾶ νέος, 'ΕΑΝ είδῶ, οϊον ποϋ οικεΐ Χαρικλῆς». 'Ο Α. Δινδόρφιος έξέδωκε «μηδ' 'ΕΑΝ τι ώνωμαι». Διατείνεται δ' ότι μόνον τὸ 'ΕΑΝ και "ΗΝ και 'ΕΠΗΝ ύπάρχουσιν έν χρήσει παρὰ τῷ Ξενοφώντι¹, άποξενοΐ δέ και τοϋ Πλάτωνος τὸ "ΑΝ². 'Ο Κ. Ε. Χ. Σνειδῆρος ισχυρίζεται ότι δέν εΐνε άχρηστον τὸ "ΑΝ έν τοΐς διαλόγοις τοϋ Πλάτωνος³.

Περὶ τῆς παρ' Ίσοκράτει χρήσεως πραγματεύεται έκτενωσ ό Βενσελῆρος έν τῇ έκδόσει τοϋ 'Αρεοπαγιτικοϋ⁴. δοξάζει δ' ότι οϋτ' 'ΕΑΝ οϋτ' "ΑΝ εΐπεν ό Ίσοκράτης αλλά μόνον "ΗΝ ἢ ότι πλην τοϋ "ΗΝ έγραψε μέν ίσως και "ΑΝ, οϋχι δ' όμως και 'ΕΑΝ. Εϋρίσκεται δέ παρ' αϋτῷ και 'ΕΠΗΝ έν τῷ πρὸς Φίλιππον § 37. 'Εν τοΐς λόγοις τοϋ Δημοσθένους άμφιβολωτάτη μέν εΐνε ἡ χρῆσις τοϋ "ΗΝ, βεβαιωτάτη δ' ἡ τοϋ "ΑΝ, οϋχι δέ πάντῃ άναμφίλογος ἡ τοϋ 'ΕΑΝ. 'Εν ένὶ και μόνῳ τόπῳ φέρουσι τάντίγραφον αϋτοϋ τὸν τύπον "ΗΝ. 'Εν τῷ Α' Φιλιππικῷ § 7 λεχθέντος πρῶτον «"ΑΝ τοίνυν, ὧ άνδρες 'Αθηναΐοι, και ύμεΐς επί τῆς τοιαύτης έθειλήσητε γενέσθαι γνώμης κτέ.», έπιφέρεται έπειτα ώς συγκεφαλαΐωσις και καθολικῆ παράστασις «συνελόντι δ' άπλωσ, "ΗΝ ύμῶν αϋτῶν έθειλήσητε γενέσθαι κτέ.». Φρονοϋσι δέ τινες ότι ποικιλίαις χάριν ό Δημοσθένης εΐπεν έν τῇ περι ἧς ό λόγος ρῆσει "ΑΝ έθειλήσητε—"ΗΝ έθειλήσητε, ώς ό Ίσοκράτης έν τῷ Πανηγυρικῷ § 163 «'ΕΑΝ μέν ό βάρβαρος έρωμενεστέρως κατάσχη γὰς πόλεις—"ΗΝ δ' ἡμεΐς αϋτάς πρότεροι καταλάβωμεν», καιτοι οϋδαμοϋ άλλαγοϋ χρῆσιν ποιησάμενος τοϋ 'ΕΑΝ⁵. 'Αλλ' ό Γ. Δινδόρφιος έγραψε παρὰ τῷ Δημοσθένει «"ΑΝ ύμῶν αϋτῶν

1 Πρὸ. και Σάπιον Ξενοφ. Τόμ. Α', σελ. XXVII. Τόμ. Β', σελ. XVII. Τόμ. Γ', σελ. XVII και Λεξιλ. Ξενοφ. σελ. 37. σελ. 50.

2 Κύρ. Παιδ. σελ. 11. 'Ελλην. σελ. 85. 'Απομνημ. σελ. 11. Πρὸ. και τῆν δ' Τεϋδνήρειον έκδοσιν τῆς Κύρου Παιδείας σελ. XII.

3 Πλάτ. Πολιτ. Τόμ. Γ', σελ. 120.

4 σελ. 146-8.

5 Ίδε Βοιμέλιον Δημοσθ. Δημηγ. σελ. 131 και 414 και 'Ρεδάντζιον Δημοσθ. Τόμ. Α', σελ. 120 έκδ. γ'.

ἐθελήσητε κτέ.»¹. Ἐν τῷ π. Στεφ. § 176 κακῶς ποτε ὑπὸ τοῦ Βεγκήρου ἐξεδόθη «ἮΝ μέντοι πεισθῆτ' ἐμοί» ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἮΝ. Ἐν τῷ Δ' Φιλιππικῷ § 1 ἀντὶ τοῦ πρότερον φερομένου «ἮΝ προσαγγελθῆτι νεώτερον» ἀναγινώσκεται τὰ νῦν κατὰ τε τὸν ἄριστον κώδικα καὶ ἄλλους «Ἦ προσαγγελθῆ κτέ.». Ἄλλως τε οὐχὶ γνήσιος ἀλλὰ νόθος ὁ προκείμενος λόγος ὑπάρχει. Καὶ παρ' Αἰσχίνῃ π. Παραπρεσβ. § 73 πλὴν τῆς ὀρθῆς γραφῆς «ΚΑΝ ἐντύχη που φράζειν» φέρεται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις καὶ ἡ πλημμελής «καὶ ἮΝ τύχη». Μεταχειρίζεται δ' ὁ Αἰσχίνης ἄλλοτε μὲν τὸ ἮΝ, ἄλλοτε δὲ τὸ ἘΑΝ. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δ' ἀπέχεται τοῦ ἮΝ, τοῖς ἑτέροις δὲ τῶν τύποις ἮΝ καὶ ἘΑΝ ἀτμενίζων². Παρὰ τῷ Λουκιανῷ ἔγραψε πανταχοῦ ὁ Δινδόρφιος ἮΝ ἐξορίσας τὸ σπανίως ἐν τοῖς ἀντιγράφοις αὐτοῦ φερόμενον ἮΝ ἢ ἘΑΝ³.

Ἀρκείτωςαν ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ τῆς χρήσεως τῶν τοῦ συνθέτου ὑποθετικοῦ μορίου τύπων ἘΑΝ, ἮΝ, ἮΝ. Περὶ τῆς παρὰ τοῖς Δωριεῦσι συνηθείας διαλαμβάνει ὁ Ἀρήνσιος ἐν τῷ περὶ τῆς Δωρικῆς Δικλέκτου βιβλίῳ⁴.

Παρατηρητέον δ' ὅτι τὸ μετὰ τοῦ ΚΑΙ συναληλιμμένον αἰετοποτε παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ΚΑΝ λέγεται, οὐδέποτε δὲ ΚΗΝ, ὅπερ ἴδιον τῶν Ἰώνων εἶνε⁵. Ἀριστοφ. Σφ. 771 :

καὶ ταῦτα μὲν νυν εὐλόγως, ἮΝ ἐξέχη
εἶλη κατ' ὀρθρον, ἠλιάσει πρὸς ἥλιον
ἘΑΝ δὲ νίφη, πρὸς τὸ πῦρ καθήμενος
ῥοντος εἴσει· ΚΑΝ ἔγρη μεσημβρινός,
οὐδεὶς σ' ἀποκλήσει θεσμοθέτης τῇ κιγκλίδι.

1 Ἴδε τὸν πρόλογον τῆς Τεῦβνηρείου ἐκδόσεως σελ. 16.

2 Πρὸς. Eucken de Aristot. dic. rat. Μέρ. Α', σελ. 65.

3 Τόμ. Α', σελ. XVI.

4 σελ. 381 κέξ.

5 Ἴδε Ἰπποκράτ. Τόμ. Α', σελ. 72. σελ. 99. σελ. 115. σελ. 262. σελ. 372. σελ. 408 («κῆν ὄσι» καὶ «κᾶν ἦ». Πρὸς. καὶ σελ. 419, κτλ.): Τόμ. Γ' σελ. 314, κτλ. Πρὸς. καὶ Ἀνθολ. Παλατ. Θ', 75:

ΚΗΝ με φάγης ἐπὶ ῥίζαν, ὅμως ἔτι καρποφορήσω.

Θ', 418. 419, κτλ. Καὶ ὁ Θεόκριτος τὸ ΚΗΝ μεταχειρίζεται, οὐχὶ τὸ ΚΑΝ, ὅπερ κείμενον ἐν Εἰδυλλ. ΚΑ', 4 μετατύπων ὁ Μεινέσιος (Θεοκρ. σελ. 338) εἰς ΚΗΝ.

Εὐριπ. Ῥήσ. 141:

ΚΑΝ μὲν τιν' ἐχθρῶν μηχανὴν πυθώμεθα,
σὺ πάντ' ἀκούσει καὶ παρῶν εἴσει λόγους·

ἘΑΝ δ' ἀπαίρωσ' ἐς φυγὴν ὀρμώμενοι, κτέ.

Παρ' Ἀριστοφάνει κακῶς ἀνεγινώσκετο πρότερον «κῆν φύγη τις» (Ἀχαρν. 717) καὶ «κῆν τιν' αὐτῶν γνῶς ἀπράξιμον ὄντα» (Ἴππ. 261) καὶ «κῆν ξυνέπησθέ μοι» (Εἰρ. 1356) ἀντὶ τοῦ κᾶν. Ἐν τῇ Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους στίχ. 710 ἄλλα μὲν τῶν ἀπογράφων ἔχουσι «κῆν τις ἢ σοφός», ἄλλα δὲ μετὰ τοῦ ἀρχετύπου κώδικος «κεῖ τις ἢ σοφός», ὅπερ ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου γράφοντος «Εἰ δὲ Σοφοκλῆς λέγει ἐν Ἀντιγόνη κεῖ τις ἢ σοφός, ἠνάγκασται διὰ τὸ μέτρον» (σελ. 131, 3)¹. Ἄλλ' οὐδαμῶς τὸ μέτρον ἀποκλείει τὸ κᾶν τις ἢ σοφός. Μετ' ἀπορίας δὲ βλέπομεν ὅτι ὁ Βλαυδήσιος ἐξέδωκεν ἐν τῇ Σοφοκλέους Ἠλέκτρᾳ στίχ. 25 «κῆν ἢ γέρον» ἀντὶ τοῦ κᾶν². Τὸ παρὰ Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ Παιδαγ. Γ', 25 «κῆν ἀδικήση τις αὐτοῖς» ἔτρεψεν ὁ Δινδόρφιος εἰς κᾶν³. Ἄξιον δὲ σημειώσεως νομίζομεν ὅτι ἐν ἐπιγραφῇ Ἐφεσίᾳ εὐρίσκεται τὸ κᾶν, ὡς ἐν ἐπιγραφῇ Θασίᾳ ἀναγινώσκεται τὸ ἄν.⁴

Ὁ Βάδαμος φαίνεται ὅτι ἄηθες ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ὑπολαμβάνει τὸ κεκραμένον κᾶν⁵ ἀλλὰ σμῆνος παραδειγμάτων αὐτοῦ δύναται τις ἐκ μόνων τῶν Δημοσθενικῶν λόγων νὰ παρατάξῃ, παντὶ δὲ πρόχειρα ὑπάρχουσι καὶ αὐτόματα οὕτως εἰπεῖν προκυλινδοῦνται τὰ περίφημα ἐκεῖνα τοῦ ῥήτορος «ἐπὸν δ' ἀρρώστημά τι συμβῆ, πάντα κινεῖται, κᾶν ῥῆγμα κᾶν στρέμμα κᾶν

1 Πρβ. καὶ Κλότζιον Δεβαρ. Τόμ. Β', σελ. 451.

2 σελ. 15 «κᾶν the Mss. vulg. I have given κῆν».

3 Τόμ. Α', σελ. 346.

4 Πρβ. Κουρτίου Μελετήματα Τόμ. Α', α', σελ. 199 καὶ Τόμ. Ε', σελ. 301 καὶ 271.

5 Τεμαϊρόμεθα δὲ τοῦτο ἐξ ὧν γράφει ἐν Μνημοσ. 1874, σελ. 15 «Si cui insolita videtur in pedestri oratione χρᾶσις ex καί et ἄν sensu τοῦ ἦν vel ἔάν conferat librum VI. 21. ἄλλως τε καὶ εἰ ξυστώσιν αἱ πόλεις, iudicetique utrum veri similis sit εἰ pro ἔάν a librariis temere substitutum fuisse, an suppletum postquam ΚΑΝ in καὶ depravatam est».

ταίως δ' ἐν τοῖς τοῦ Μενάνδρου ζητοῦμεν τὸ «κἄν ἀνὴρ δοκῶν σοφός»¹ καὶ ἀδυνατοῦμεν νὰ νοήσωμεν πῶς τὸ κἄν πρὸς ἐναντιωματικὴν μετοχὴν φερόμενον, ὡς λέγει ὁ συγγραφεὺς τοῦ λεξικοῦ, ἰσοδυναμεῖ τῷ «ΚΑΙ μ' ὄλον ὅτι». Νομίζομεν ὅτι ἰκανὸν εἶνε τὸ μ' ὄλον ὅτι νὰ παραστήσῃ τὴν σκοπούμενην ὑπὸ τοῦ λεξικογράφου ἔννοιαν, ὅλως δ' ἀργὸν καὶ περιττὸν κεῖται τὸ καί. Τὸ Πλατωνικὸν χωρίον ἀπαντᾷ ἐν Νόμ. σελ. 646, 6' «πῶς δ' οὐκ ἀκουσόμεθα; κἄν εἰ μηδενὸς ἄλλου χέριν, ἀλλὰ τοῦ θαυμαστοῦ τε² καὶ ἀτόπου». Πρβ. καὶ Φαίδ. σελ. 71, 6' «καὶ πάντα οὕτω, κἄν εἰ μὴ χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον», κτλ., περὶ ὧν ἀκριβῶς ἀλλαχοῦ³.

Εἰς τὸν Νικοκλέα τοῦ Ἰσοκράτους § 34 φέρεται τὸ ἐξῆς σχόλιον «Ἦν καί: Ὅρα πῶς εἰς ἀνάγκην ἐλθὼν τοῦ εἰπεῖν ΚΑΝ οὐκ εἶπεν· ἐπειδὴ οἶδε σπικνίως αὐτὸ λεγόμενον καὶ παραχαραττόμενον, ὡς τὸ παρὰ Μενάνδρῳ ἐν Μισουμένῳ εἴσελθε κἄν νῦν, ὦ μακάριε».

Γράφει δ' εἰς αὐτὸ σημείωσιν ὁ ἀοίδιμος Κοραΐης⁴ ἔχουσιν οὕτως: Οὐδὲν πρὸς ἔπος τὸ ἐκ τοῦ Μενάνδρου μαρτύριον. Ἰσοκράτης μὲν γὰρ, καὶ πάντες οἱ δόκιμοι, καὶ ἐν διαλύσει, καὶ ἐν συνθέσει, κέχρηται πολλάκις τῇ λέξει· εὐθύνοιτο δ' ἂν εἰκίτως ὁ Μενάνδρος, οὐ διὰ τὸ συνάψαι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπὶ μειωτικῆς ἐννοίας τεταχέναι τὸ Κἄν. Τὸ γὰρ, Εἴσελθε κἄν νῦν

1 Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ Μενάνδρου (ἢ κατὰ τὸν Μεινέκιον τοῦ Εὐριπίδου) παρὰ Στοβ. Ἀνθολ. ΟΔ', 27 φέρεται:

ὅστις δὲ μοχλοῖς καὶ διὰ σφραγισμάτων
σώζει δάμαρτα, δ' ἀνδρὶ δὴ δοκῶν σοφόν.

ἀνθ' οὗ ὁ Γρωτίος ἐξέδωκε:

σώζει δάμαρτα, κἄν ἀνὴρ δοκῶν σοφός.

Ἀλλὰ τὴν ὀρθὴν γραφὴν εὔρε πρὸ πολλοῦ ὁ Ἰακώψιος:

σώζει δάμαρτα, ὁρᾷν τι δὴ δοκῶν σοφόν.

Ὄφειλε δὲ νὰ μὴ ἀγνοῇ ταῦτα ὁ Σκαρλάτος μηδὲ νὰ μνημονεύῃ ὡς ἐκ τοῦ Μενάνδρου τὸ ὑπὸ τοῦ Γρωτίου πεπλασμένον.

2 Ἴσως γραπτέον ΓΕ ἀντὶ τοῦ ΤΕ.

3 Πρβ. Ἀσπιον Πλάτ. Τόμ. Γ', σελ. 191, κλπ.

4 Ἰσοκράτ. Τόμ. Α', σελ. 441.

(ὅσον γ' ἔστι τεκμήρασθαι ἐκ τοῦ κολοβοῦ τούτου ἰαμβείου) ταύτῳ σημαίνει τῷ, Εἰσελθέ γε (ἢ Γοῦν) νῦν. Καί ὄρα, ὅπως, Μενάνδρου τοῦτο καινοτομήσαντος, καθὰ καὶ ἕτερα πλεῖστα (Προδρομ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 97.)¹, οἱ μετ' ἐκεῖνον κατὰκρόως χρησάμενοι παραδεδώκασιν τῇ παρ' ἡμῶν συνηθείᾳ· τὸ γὰρ τοῦ Ἀποστόλου (Β. Κορινθ. ΙΑ, 15.) «Κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με» καὶ ἡμεῖς ἐρμηνεύσαι βουλόμενοι, οὐκ ἂν ἄλλως φράσαιμεν, ἢ, Δεχθῆτέ με κἂν ὡς ἀνόητον. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ μειωτικοῦ, Κἂν, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν σύνθετα, **Κανείς, Καμπόσος, Κάποιος, Κάτι.**

1 Ὅπως ἀμάξης ὕβρεων καὶ λοιδοριῶν θὰ ἐφιλοτιμεῖτο ὁ Γόης νὰ κατασκευάσῃ τοῦ Κόντου, ἂν τοιαῦτα περὶ τοῦ Μενάνδρου ἔγραφον, ὅποια ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς! Ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῆ σελ. 566 κέξ. διδάσκειται ὅτι «Οἱ Ἀττικοὶ ἔλεγον μὲν σκέψομαι καὶ ἐσκεψάμην καὶ ἐσκεμμαι—ἀλλ' ἀντὶ τοῦ σκέπτομαι καὶ ἐσκεπτόμην μετεχειρίζοντο πάντοτε τὸ σκοπῶ καὶ ἐσκοποῦν ἢ σκοποῦμαι καὶ ἐσκοπούμην» (Κούρτιος Grundz. σελ. 101 ἐκδ. γ' «So beschränkt der Atticismus den Gebrauch der W. σκεπ auf Aorist, Perfect und Futurum und bedient sich dafür im Praesens und Imperfect des abgeleiteten σκοπῶ. Kontos im Λόγιος Ἑρμῆς Α, 566»). Λέγεται δ' ἐν σελ. 571 κέξ. ὅτι «Χρήσις τοῦ σκέπτεσθαι εὑρηται καὶ παρ' Ἀριστοτέλει—καὶ παρὰ Μενάνδρῳ—ἀλλ' οὔτε ὁ Ἀριστοτέλης οὔτε ὁ Μενάνδρος εἶνε νομοθέται τοῦ ἀκριβοῦς ἀττικισμοῦ». Τί τούτου ἀληθέστερον; Τί τούτου εὐπαραδεκτότερον; Καὶ ὅμως ὁ πᾶν τι τολμῶν καὶ πρὸς οὐδὲν εὐλαβῶς ἔχων Γόης οὐδαμῶς ὤκνησε νὰ γράψῃ ἐν τῷ Γληνεῖῳ Μέλλοντι (Ἀριθ. 431):

Διὰ τί π. χ. ὕβρίζεται (!) ὡς ἀμαθῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης (!!) ὁ Μενάνδρος, ὁ μελίρρυτος μύστης τῆς Ἀττικῆς Θαλείας; Διότι ἔγραφεν «...αὐτὸς τὰ σαυτοῦ πρῶτον ἐπισκέπτου κακὰ,» ὅπως ἔλεγε καὶ ἔγραψεν αὐτὸς, ὁ Ἀθηναῖος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ καιροῦ του.

καί:

Πλεονάκις (δηλ. περισσότεραις φοραῖς!) ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἐνεστῶτι σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, σπανίως δὲ σκέπτομαι ἀπλοῦν ἢ σύνθετον. Ἄρα τὸ σκέπτομαι εἶνε βάρβαρον (!), καὶ ὅσοι τὸ μεταχειρίζονται, ἃς ἦνε καὶ αὐτὸς ὁ Μενάνδρος, ρίπτονται εἰς τὸν Καιάδαν (!!).

Εὐκολώτατον ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐν ᾗ ἀπὸ τινος χρόνου καὶ τὰ ζῶα εἶνε φωνήεντα, νὰ λέγηται περὶ παντὸς ὀτιδήποτε. Ἄν δ' ἀναγκαίως ἔχη νὰ ἐμβληθῇ τις εἰς τὸν Καιάδαν ἢ εἰς τὸ βάραθρον, οὐδεὶς ἄλλος δύναται δικαιότερον νὰ πάθῃ τοῦτο ἢ ὁ μοιχὸς τῆς ἐπιστήμης καὶ διασθορεὺς τῆς παιδείας Γόης, ὁ βδελυρὸς ὕβριστῆς καὶ ἀναισχύντων ψευδῶν συγκολλητῆς, ὃν ἀφροσύνη μαιώσατο, τόλμα δ' ἔτικτε.

Ἄλλ' ὅμως καὶ παρὰ Σόλωνι εὐρίσκεται ΚΑ', 1 Βρχ. :

ἄλλ' εἴ μοι κἄν νῦν ἔτι πείσσαι, ἔξελε τοῦτο 1.

καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ Ἦλ. 1482 :

ὀλωλα δὴ δειλαίως· ἀλλά μοι πάρες
κἄν σμικρὸν εἴψειν.

καὶ παρ' Ἀριστοφάνει Ἀχαρν. 1021 :

μέτροισιν εἰρήνης τί μοι, κἄν πέντ' ἔτη.

καὶ Πλούτ. 126 :

ἂν ἀναβλέψης σὺ κἄν σμικρὸν χρόνον.

Σχολ. «Τὸ κἄν δηλοῖ τὸ καὶ ἂν· νῦν δὲ ἐπὶ τῆς συνηθείας, ὁ
σπανίως εὐρίηται». Πρβ. καὶ Σφῆκ. 92 καὶ Λυσιστρ. 671. Λέγει
δὲ καὶ ὁ Θεόκριτος ΚΓ', 41 :

κἄν νεκρῷ χάρισαι τὰ σὰ χεῖλεα· μή με φοβαθῆς.

Πρβ. καὶ στίχ. 35. Ἔτι δὲ Ἀνθολ. Παλατ. Ε', 92, 6 καὶ 304².

Ὁ πολὺς Κόβητος καὶ ἐν τῷ παρὰ Στοβαίῳ Ἀνθολ. ΚΓ', 4 ἀπο-
σπάσματι τοῦ Σοφοκλέους :

ὡς τοῖς κακῶς πράσσουσιν ἠδὲ καὶ βραχὺν
χρόνον λαθέσθαι τῶν παρεστώτων κακῶν.

γράφει «κἄν βραχὺν χρόνον»³.

Περὶ τοῦ παρὰ Δημοσθένει σελ. 22, 14 «ὅποι τις ἂν, οἶμαι,
προσθῆ κἄν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ» ἀναγινώσκεται ἐν
τοῖς πλαισιῶσι σχολίοις σελ. 93 «Ὁ δὲ κἄν σημαίνει ἐνταῦθα
αἴρεσιν τοῦ ἐλάττονος ἐν ἀπώτυχίᾳ τοῦ μείζονος· οὐ γὰρ εἰσι δύο
μέρη ἀλλ' ἓν» καὶ «Τὸ κἄν ἐνταῦθα κεῖται τὸ περιφερόμενον⁴
καὶ δοκοῦν μὴ λέγεσθαι· οὐ γὰρ δυνάμεθα αὐτὸ διαλύσαι εἰς τὸ
καὶ ἂν· κεῖται γὰρ ἄλλος σύνδεσμος ὁ ἂν».

Πολλὰ παραδείγματα τοῦ κἄν ἐφ' ὁμοίας τῷ γε, γοῦν ἢ τοῦ-
λάχιστον παρειλημμένου σημασίας παρέχουσιν ἡμῖν οἱ μεταγε-
νέστεροι, οἷον Μάρκ. Εὐαγγ. Γ', 56 : ἵνα κἄν τοῦ κρατπέδου τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται⁵. Πράξ. Ἀποστ. Ε', 15 : ἵνα ἐρχομένου

1 Ἴδε Ἑρμαννὸν εἰς Βιγῆρ. σελ. 922 ἐκδ. δ'.

2 Ἴδε Μαινέκιον Θεοκρίτ. σελ. 357.

3 Μνημοσ. Τόμ. Θ', σελ. 116.

4 Ὁ Σάππιος ἔγραψε παραφερόμενον.

5 Πρβ. Οἰκονόμον Ἐπικρ. σελ. 83.

Πέτρου *κἄν* ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. Πολύβ. Γ', 90, 2: οὐδὲ χωρίζεσθαι *κἄν* ἀπ᾿ ἐξ ἐκ τοῦ χάρακος. Λουκιαν. Πρωμ. 13: ἢ σὺ δεῖξον *κἄν* ἐν τι μικρότατον. Δρακπ. 21: ὅστε πολλοῦ ἤδη χρόνου ἀδύνατόν μοι γεγένηται *κἄν* ἓνα τινὰ προσαγαγέσθαι. Ἄλ. 51: ἱκανὸν εἰ *κἄν* ἓνα τινὰ ἐκ τῆς ἀγέλης ἀνασπάσαιμεν. Εἰκ. 3: *κἄν* τὸ εἶδος ὡς οἶόν τε ὑπόδειξον τῷ λόγῳ. Κατάπλ. 14: *κἄν* πόρρωθεν ἀποβλέπειν τὰ ἐν τῷ φωτὶ βούλονται. 20: ὁμως *κἄν* μικρόν τι ἐς τὸ ἔθος ἐπιστέναζον. Τίμ. 20: οἷς οὐδὲ *κἄν* ὄνος ὑπῆρξε πώποτε¹. Ἐναλ. Διαλ. Α', 3: καὶ μὴν ἐγὼ μὲν ἡ ἀκράτως λευκὴ ὁμως ἐραστὴν ἔχω *κἄν* τοῦτον. Θεῶν Διαλ. Ε', 2: ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν σοι *κἄν* ἐν γῆ μένουσι (Πρβ. καὶ Φιλοψ. 37. π. Περσεγρ. Τελ. 1, κτλ.)². Φιλόστρ. Τόμ. Β', σελ. 226, 26 Τεῦβν.: ἐπιθυμῶ *κἄν* τοῦ τραύματος. σελ. 236, 29: εἰ γὰρ ἐπιτρέψαις μοι *κἄν* ἓνα βόστρουχον ἐκτεμεῖν. σελ. 246, 8: ἵνα *κἄν* διὰ σέ δοκῶσιν ἐλεύθεροι. σελ. 248, 32: ἵνα μου ψαύσης *κἄν* ζίφει. σελ. 250, 6: ἀλλ' ὑπόδεξαι *κἄν* τὰ ῥόδα ἀντ' ἐμοῦ. σελ. 252, 27: *κἄν* τοῦτο αὐτὸ μηνύσατε. σελ. 253, 32: *κἄν* μῆνυσον τὰς κόμας. Φίλων Τόμ. Δ', σελ. 43: οὐχ ἀπαντα ὅσα εἶπον ἀθρόα εἰς νοῦν βαλλόμενον ἀλλὰ καὶ ἂν [Γρ. *κἄν*] ἐν τι τῶν πάντων. Ὠριγέν. Τόμ. ΙΘ', σελ. 3: εἴπερ μετὰ τινος *κἄν* δοκούσης ἀκολουθίας ἐβούλετο κτέ. καὶ: οὕτω γὰρ ἂν *κἄν*³ ἔδοξε κτέ. Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 102, 16: εἰ *κἄν* ἐν τι τῶν κατὰ μέρος ἐναντιούμενον φαίνοιτο τοῖς ἄλλοις. Γαλην. Τόμ. Γ', σελ. 666: δεόμενος *κἄν* καθ' ἐν τι συνκροθῆναι μέρος. Τόμ. Ι', σελ. 729: εἰ δ' ἀμαρτηθεῖη τι *κἄν* ἐν. σελ. 741: εἴ γε παραλείποι τι *κἄν* ἐν ἐξ αὐτῶν. Κλήμ. Ἀλεξ. Προτρ. Α', 8: εἴ πως οἶόν τε *κἄν* παρὰ μέρος ἢ μέλος τὸν ἄνθρωπον ὑγιᾶναι. Ξενοφ. Ἐφές. Β', 11: *κἄν*

1 Ὁ Κόβητος Var. Lect. σελ. 222 νομίζει ὅτι ἐν τῷ ΚΑΝΟΝΟΣ λαμβάνει τὸ ΚΑΝΘΗΜΙΟΣ, κανθήλιος. Ὁ Φρίσχιος Λουκιαν. Τόμ. Γ', α', σελ. 158 πλημμελῆ ὑπολαμβάνει τὴν γνώμην τοῦ Κοβήτου.

2 Τὸ ἐν Συμποσίῳ § 13 «ἐγὼ δὲ *κἄν* ὀρθοστάδην δαιπνήσαιμι» ἰσοδυναμεῖ τῷ «ἐγὼ δὲ δαιπνήσαιμ' ἂν καὶ ὀρθοστάδην». Σφάλματα: ὁ Sommerbrodt Lucian. σελ. 95.

3 Πρὸς τὸ ἂν *κἄν* παρακλήτεον τὸ ἐν σελ. 42 «καὶ ὄρα πῶς ὡς βωμολόγος κτέ.».

ὀλίγον θάψον με τῇ παρακειμένῃ γῆ. Ἡρωδιαν. Ἰσ. Δ', ε', 7: ὅτι κὰν τὸν ἕτερον ὑμῖν τῶν βασιλέων ἔσωσαν. Δ', σ', 2: οὐδείς δὲ περιεγένετο τῶν κὰν μετρίως ἐκείνῳ γνωσθέντων (Πρβ. καὶ Δ', δ', 6 καὶ Η', δ', 8). Ἱεροκλ. καὶ Φιλάγρ. ΡΚΔ' Βοισσ.: δὸς κὰν τὰ πεντήκοντα. Συντίπ. Ἰστορ. σελ. 10 Βοισσ.: κὰν ὑμεῖς τὸν υἱόν μου λαλήσατε. σελ. 12: ἵνα κὰν διὰ σοῦ, ὡς εἶπας, κινήθῃ πρὸς τὸ λαλήσαι. Κτλ.¹ Παρὰ Θωμ. Μαγ. σελ. 77,4 «Τὸ γοῦν καὶ ἀντὶ τοῦ οὖν καὶ ἀντὶ τοῦ τὰν καὶ ἀντὶ τοῦ γάρ» ἡ ὀρθὴ γραφὴ εἶνε κὰν. Παράδοξον ἡμῖν φαίνεται τὸ ἐν τοῖς Πλούταρχου Ἠθικοῖς σελ. 1132, β' «στρατιώταις ὀλίγοις ἢ πόλει μιᾷ ἢ κὰν ἐνὶ τινι ἔθνει», ἔνθα ἡ ἔννοια εἶνε αὐξητικὴ (ἤγουν: ἢ τὸ πολὺ πολὺ κτέ.), οὐχὶ δὲ μειωτικὴ· ἴσως δ' ἔγραψεν ὁ Πλούταρχος «ἢ καὶ ἐνὶ τινι ἔθνει».

Ὁ Μεινέκιος ἐν τῇ γ' ἐκδόσει τοῦ Θεοκρίτου σημειοῦται¹ «Ineptissime addito γοῦν Cinnamus Hist. II p. 49, 16 dixit ἀλλὰ κὰν μεῖνον γοῦν». Πρβ. Εὐστάθ. σελ. 76, 31 «γενέσθαι κὰν γοῦν θέσει μακρόν». σελ. 1537, 1 «καὶ Ὀδυσσεὺς μόλις ἰσχύσει κὰν γοῦν ἀποδῦναι τὰ βαρύνοντα ἱμάτια». Σχολ. Εὐριπ. Τόμ. Α', σελ. 138, 16 «κὰν γοῦν, φησί, δευτέραν χάριν μοι δός». Γαλην. Τόμ. Γ', σελ. 472 «κὰν τὰς ἄλλας γοῦν εἶπέ καθ' ἕκαστον τῶν μορίων». Τόμ. Ι', σελ. 776 «ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν τοὺς πολλοὺς τῶν ἰατρῶν κὰν νῦν γοῦν τὴν ἀληθῆ μέθοδον»· ἔτι δὲ Τόμ. Ε', σελ. 89 «ἄρ' οὖν, ὧ δοξοσοφώτατοι, κὰν τοῦτό γε συγχωρήσετε εἶναι πρόδηλον ἡμῖν τοῖς ἄλλοις, κτέ.». Λουκιαν. Προμ. 2 «ἀλλὰ κὰν ὑμεῖς γε, ὧ Ἡφαιστε καὶ Ἑρμῆ, κατελεήσατέ με». Βίων Πράσ. 12 «ἀλλὰ κὰν σύ γε, ὧ Ἑρμῆ, λέγε ὅποσα κτέ.», κτλ.

¹ Ἴδε Λοκέλλαν Ξενοφ. Ἐφεσ. σελ. 202. Μεινέκιον Μεν. καὶ Φιλῆμ. Λειψ. σελ. 131 καὶ Θεοκρ. σελ. 357. Βερνάρδον Διον. Περιηγ. σελ. 947. Βοισσονάδην Φιλοστρ. Ἐπιστ. σελ. 97 καὶ Παχυμέρ. σελ. 49. Οὐϊνήραν Γραμμ. Καιν. Διαθ. σελ. 515 ἐκδ. ς', κλπ. Ἐτι δὲ Μαυροφρύδην Δοκίμ. Ἰστορ. Ἑλλ. Γλώσσ. σελ. 623 καὶ Μουλλάχιον Γραμματ. σελ. 218.

² σελ. 357.

Ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ἀπολλωνίου Ἀργον. Α', 1349¹ γράφων
«Τὸ δὲ ὁπότε ἐνταῦθα μὲν πρὸς εὐκτικόν, παρ' Ὀμήρῳ δὲ καὶ
πρὸς ἀποφαντικόν²,

ὁπότε μιν ζυνοῦσαι (Ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι) (Ἰλ. Α, 399).

Τίθεται δὲ καὶ ἐπὶ μέλλοντος, συνεκφωνουμένου αὐτῷ τοῦ ἐπι-
ζευκτικοῦ συνδέσμου τοῦ "ΑΝ,

ὁπότεν ἤδησι τε (Ὀδ. Α, 41) 3.

Ἔδει δὲ τὸν Ἀπολλώνιον ἐνταῦθα χρῆσασθαι τῷ ἐπιζευκτικῷ
Εἰ Ὀμηρικῶς,

εἰ μή μοι τλαίης γε θεά (Ὀδ. Ε, 178)·

φρίνεται συγγέων τὸ ὑποθετικὸν ἢ ἐπιζευκτικὸν "ΑΝ (=ἐάν)
καὶ τὸ δυνατικὸν ἢ ἀοριστολογικὸν "ΑΝ (=κεν). Ὅτι δὲ τὸ ἐπι-
ζευκτικὸν "ΑΝ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ὑποθετικὸν "ΑΝ διδάσκει
σαφῶς ἢ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ Δυσκόλῳ χρῆσις ἐν τῷ περὶ Συν-
τάξεως Γ', 30 (σελ. 272, 3) «Ὁφειλόμενόν ἐστι καὶ τῆ συντάξει
τῶν ἐπιζευκτικῶν ἐπιστῆσαι τί δὴ ποτε τὰ τέλη παρητήσαντο
τῶν παρωχημένων φωνῶν· οὐ γὰρ ἐφικτὴ ἢ σύνταξις τοῦ εἰάν
ἔλεγον, εἰάν πέποιθα καὶ τῶν ὁμοίων» (Πρόβ. καὶ σελ. 275, 28)
καὶ Δ', 8 (σελ. 329, 12) «Ἴδου δὴ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἔγκλισις
ἐπιδέχεται τοὺς ἐπιζευκτικοὺς συνδέσμους πρὸ τῶν προθέσεων,
εἰάν καταλάβω, εἰάν καταγράφω» (Πρόβ. καὶ Δ', 1, σελ. 306, 9)

1 σελ. 115 Σχαιφ.

2 Τουτέστιν ὀριστικόν. Πρόβ. καὶ Α', 1332 «ἀποφαντικὸν ἔχει ἀντὶ ὑπο-
τακτικοῦ». Ἀπολλών. π. Συντάξ. Γ', 19 (σελ. 244, 26) «Ἡ μὲν γὰρ καλουμένη
ὀριστικὴ καλεῖται καὶ ἀποφαντικὴ». Κατὰ τὸν Σέξτον (σελ. 302, 14) ὠνομά-
ζοντο παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς τινὰ μὲν τῶν αὐτοτελῶν λεκτικῶν προστακτικά, τινὰ
δ' ἀποφαντικά, τὰ δὲ πύσματι, τὰ δ' ἀρατικά, ἄλλα δ' εὐκτικά. Πρόβ. καὶ
Διονύσ. Ἀλικ. π. Συνθ. Ὀνομ. Η', σελ. 100 Σχ. καὶ Ῥήτ. Οὐαλζ. Τόμ. Β',
σελ. 22. σελ. 289. σελ. 294. σελ. 661, κτλ. Συνήθως γίνεται ἀντίθεσις τοῦ
ἀποφαντικοῦ (-κῶς) καὶ ἐρωτηματικοῦ (-κῶς). Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ
ὀριστικὸν ὠνομάζετο καὶ διαβεβαιωτικόν. Ὠργέν. Τόμ. ΙΑ', σελ. 432 «Ἡ
ὀργίζεσθε φωνὴ σημαίνει τὸ προστακτικὸν κατηγορημα· σημαίνει δὲ καὶ τὸ
ὀριστικόν, ὑπό τινων καλούμενον διαβεβαιωτικόν, οἷον ὀργίζομεθα, ὀργί-
ζεσθε, ὀργίζονται».

3 Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν χρῆσιν λέγεται, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν παρατηρή-
σαμεν, οὐγ' ὁπότεν ἀλλ' ὁπότε ἄν.

καὶ ἐν τῷ περὶ Συνδέσμων σελ. 510, 11 «καθότι καὶ ὁ ἐὰν ἐπιζευκτικός».

Λέγων δὲ «τῷ ἐπιζευκτικῷ ΕΙ» δὲν ἀκολουθεῖ τῇ πολλῇ συνηθείᾳ, καθ' ἣν συναπτικός ὁ προκειμένος σύνδεσμος προσαγορεύεται. Διογ. Λαέρτ. Ζ', 71 «Τῶν δ' οὐχ ἀπλῶν ἀξιωμαίων συνημμένον μὲν ἔστιν, ὡς Χρύσιππος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησι καὶ Διογένης ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, τὸ συνεστῶς διὰ τοῦ ΕΙ συνδέσμου συναπτικοῦ». Διον. Θράξ ἐν Βεκκ. Ἄν. σελ. 642 «Συναπτικοὶ δὲ εἰσὶν ὅσοι ὑπαρξίν μὲν οὐ δηλοῦσι, σημαίνουσι δὲ ἀκολουθίαν. Εἰσὶ δὲ οἶδε· ΕΙ, ΕΙΠΕΡ¹, ΕΙΔΗ, ΕΙΔΗΠΕΡ» (Πρόβ. καὶ σελ. 953, 1 καὶ σελ. 964, 26). Ἀπολλών. π. Ἄντων. σελ. 7, α' «καὶ ὁ ΕΙ συναπτικός ἰσοδυναμεῖ τῷ ἀκολουθεῖ ῥήματι ἀκολουθεῖ τῷ ἡμέραν εἶναι καὶ φῶς εἶναι· εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστὶ» (Πρόβ. καὶ σελ. 70). π. Συντάξ. σελ. 132, 18 «καὶ οὐ πάντως οὐχὶ προτακτικός ὁ ΕΙ συναπτικός, κλίτοι γινόμενος ὑποτακτικός ἐνίοτε» (Πρόβ. καὶ σελ. 266, 14 καὶ περὶ Συνδέσμ. σελ. 501, 10). Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 33, 54 «ὁ ΕΙ σύνδεσμος συναπτικός». Ἀπολλών. Σοφ. Λεξ. Ὀμηρ. σελ. 81, 33 Βεκκ. «ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀντὶ τοῦ ΕΙ τοῦ συναπτικοῦ τίθεται». Σχολ. Ἰλ. Γ, 215 «κείσεται γὰρ ἀντὶ τοῦ ΕΙ συναπτικοῦ». Θ, 111 «ὁ δὲ Ἦ ἀντὶ τοῦ ΕΙ συναπτικοῦ». Ν, 154 «ὁ ΕΙ συναπτικός ἀντὶ τοῦ ἘΠΕΙ». Σχολ. Ὀδ. Δ, 487 «εἶνα ὁ Ἦ σύνδεσμος ἀντὶ συναπτικοῦ κέηται τοῦ ΕΙ». Δ, 712 «εἰ δὲ ἀντὶ συναπτικοῦ κέοιτο τοῦ ΕΙ», κτλ. Σχολ. Πλάτ. Γοργ. σελ. 469, β' «Ἦ γάρ· ἀντὶ τοῦ ΕΙ συναπτικοῦ, ὡς παρ' Ὀμήρῳ». Κραμ. Ἄν. Ὀξ. Τόμ. Α', σελ. 127, 8 «καὶ τοῦ ΕΙ συνδέσμου συναπτικοῦ». σελ. 162, 27 «ὁ μὲν γὰρ ΕΙ συναπτικός» (Πρόβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 201, 4 καὶ 7). Σχολ. Εὐρ. Ἐκ. 796 «τὸ ΕΙ ἀντὶ τοῦ ἘΠΕΙ, σύνδεσμος συναπτικός ἀντὶ παρασυναπτικοῦ»², κτλ. Πρισκιαν. ΙΗ', 81 «Cum vero ΕΙ con-

¹ Πρόβ. καὶ Ἰω. Σικελιώτ. παρ' Οὐαλζ. Τόμ. ε', σελ. 80, 1 «Ἐἵπερ ἄλλο τι τῷ ῥήτορι: Πολλὰς ἐπιβολὰς ὁ συναπτικός οὗτος σύνδεσμος ἔχει».

² Περὶ τοῦ παρασυναπτικός ἴδε Διον. Θράξ. σελ. 642, 25 καὶ 643, 1 καὶ Ἀπολλών. π. Συνδ. σελ. 486, 20 καὶ 504, 4 καὶ π. Συντάξ. σελ. 132, 18. Ἄλλ' ἐν σελ. 337, 24 ἀναγινώσκειται «καθάπερ ἔχει καὶ ὁ ἘΠΕΙ συναπτικός συγκαίμενος ἐκ τοῦ ΕΙ συνδέσμου καὶ τῆς ἘΠΙ προθέσεως, ὡς φησι καὶ Ποσειδώνιος».

unctionem Graecam significat, quae apud illos συναπτικὸς nominatur, id est coniunctiva, etc.».

Ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ περὶ τοῦ Εἰ τοῦ ἐν Δελφοῖς κεφ. ζ' γράφει «Ἐν δὲ διζλεκτικῇ δῆπου μεγίστην ἔχει δύναμιν ὁ συναπτικὸς οὗτος σύνδεσμος, ἅτε δὴ τὸ λογικώτατον σχηματίζων ἀξίωμα. Πῶς γὰρ οὐ τοιοῦτο τὸ συνημμένον, εἴ γε τῆς μὲν ὑπάρξεως τῶν πραγμάτων ἔχει καὶ τὰ θηρία γνῶσιν, ἀκολουθου δὲ θεωρίαν καὶ κρίσιν ἀνθρώπῳ μόνῳ παρέδωκεν ἡ φύσις; Ὅτι γὰρ ἡμέρα ἐστὶ καὶ φῶς ἐστίν, αἰσθάνονται δῆπου καὶ λύκοι καὶ κύνες καὶ ὄρνιθες· ὅτι δὲ εἰ ἡμέρα, φῶς ἐστίν, οὐδὲν ἄλλο συνίησι πλὴν ἀνθρώπου, ἡγουμένου καὶ λήγοντος, ἐμφάσεώς τε καὶ συναρτήσεως τούτων πρὸς ἀλληλα καὶ σχέσεως καὶ διαφορᾶς μόνος ἔχων ἔννοιαν, ἐξ ὧν αἱ ἀποδείξεις τὴν κυριωτάτην ἀρχὴν λαμβάνουσιν». Τοῦ συνημμένου καὶ τῶν δύο αὐτοῦ μερῶν τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ λήγοντος πολλάκις γίνεται μγεία ἐν τοῖς τοῦ Σέξτου τοῦ Ἐμπειρικοῦ, οἷον σελ. 81 κέξ. σελ. 311 κέξ. σελ. 335 κέξ. σελ. 370. σελ. 388. σελ. 433. σελ. 700. Ἄξια δὲ μάλιστα ἀναγνώσεως νομίζομεν τὰ ἐν σελ. 311 κέξ. γεγραμμένα. Πρὸς καὶ Γαλην. Τόμ. ΙΑ', σελ. 499 «τὴν δ' ὑποθετικὴν πρότασιν, ἣν οἱ περὶ τὸν Χρῦσιππον ἀξίωμα συνημμένον ὀνομάζουσιν, κτέ.»¹.

Καὶ παρὰ μὲν τοῖς παλαιοῖς ἐσώζετο αἰεὶ ἡ κατὰ φύσιν ὑφισταμένη διαφορὰ τοῦ ἀπλοῦ "AN (=κεν) καὶ τοῦ συνθέτου "AN ἢ "EAN, ὑπ' οὐδενὸς οὐδέποτε ὀλιγωρηθεῖσα ἢ καταπατηθεῖσα, παρὰ μόνοις δὲ τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ παρηκμακότος ἑλληνισμοῦ, εἰς ὃν παντοδαπαὶ εἰσεφθάρησαν κῆρες, παρελαμβάνετο πολλάκις κατὰ τινὰ παρεκδοχὴν τὸ "EAN ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ "AN ἐν τοῖς ἀοριστολογικοῖς καλουμένοις λόγοις.

1 Ἐπι δὲ Ὁριγέν. Τόμ. Β', σελ. 234 καὶ σελ. 464 καὶ Τόμ. Κ', σελ. 21 καὶ σελ. 24. Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Ε', κη', 13. Ἐπικτ. Διατρ. Α', κθ', 51. Β', ς', 1. Συμπλίκ. εἰς Ἐπικτ. Ἐγχειρ. ΑΓ'. Ἀλέξ. Ἀφροδ. εἰς Ἀριστοτ. τὰ μετὰ τὰ Φυσ. σελ. 289 Βον. Φιλόπον. παρὰ Σπεγγέλω Εὐδῆμ. σελ. 161. Ἀπολλών. π. Συντάξ. σελ. 7, 17. σελ. 8, 10, κλπ. Ἴδε καὶ Κοραῆν Σημειώσ. εἰς τὸ Ἐπικτ. Ἐγχειρ. σελ. 137 καὶ 138. Schweighäuser Ἐπικτ. Τόμ. Γ', σελ. 450. Heinichen Euseb. Script. Hist. Τόμ. Α', σελ. 258, κλπ.

Ὁρθῶς ὁ Σκαρλάτος, κρείττων πῶς ἑαυτοῦ γενόμενος, διδάσκει ἐν τῷ λεξικῷ σελ. 347 λ. *εάν*:

(μτγν.) Ἀοριστολογ. (μὲ ἀναφορ. ἀντημ. ἢ ἐπίρ. ἀντί τοῦ Ἄν). »Ὅς εἰάν λύση μίαν τῶν ἐντολῶν,« Γρφ. »Ἀκολουθήσω σοι ὅπου εἰάν ἀπέρχη«, αὐτ.

Εἶνε δ' ἡ κακὴ αὕτη καὶ ἀνάρμοστος τοῦ ἘΑΝ χρῆσις συνήθης μάλιστα τοῖς ἑβδομήκοντα καὶ τοῖς εὐαγγελισταῖς καὶ τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς λεγομένοις συγγραφεῦσι, σπανιώτερον ἀπαντῶσα παρά τοῖς ἄλλοις μεταγενεστέροις, οἷον

Γέν. ΙΒ', 14 «τὸ δὲ ἔθνος, ᾧ εἰάν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ». ΚΑ', 22 «καὶ ἐν πᾶσιν οἷς εἰάν ποιῆς». ΜΔ', 1 «ὅσα εἰάν δύνωνται ἄραι». Κριτ. Γ', 31 «ὅς εἰάν δικάσῃται αὐτῷ». Ζ', 4 «ὅν εἰάν εἴπω πρὸς ἑέ». Ζ', 5 «πᾶς δὲ εἰάν κλίνη». Γωβίτ Δ', 14 «ὅς εἰάν ἐργάσῃται», κτλ. Πρβ. καὶ Βασιλ. Α', 6', 14 «καὶ πᾶν ὃ εἰάν ἀνέβῃ ἐν τῇ κρεάγγρα, ἐλάμβανεν ἑαυτῷ ὁ ἱερεὺς» (=πᾶν ὃ ἀναβαίη). Γωβίτ Ζ', 11 «καὶ ὅποτε εἰάν εἰσεπορεύοντο πρὸς αὐτήν, ἀπέθνησκον ὑπὸ τὴν νύκτα», κτλ.

Ματθ. Ε', 19 «ὅς εἰάν οὖν λύση μίαν τῶν ἐντολῶν». Η', 19 «ὅπου εἰάν ἀπέρχη». ΚΓ', 18 «ὅς εἰάν ὁμόση ἐν τῷ δικαστηρίῳ». ΙΑ', 27 «καὶ ᾧ εἰάν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι». ΙΣ', 19 «καὶ ὃ εἰάν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ εἰάν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς», κτλ.¹

Ὁριγέν. Τόμ. Α', σελ. 231 «ὅσα δὲ εἰάν χωρήσωμεν». Τόμ. Β', σελ. 35 «ὅς εἰάν βούληται αὐτῇ περιτιθέναί ὁ δημιουργός» (Πρβ. καὶ σελ. 160. σελ. 260. σελ. 431. σελ. 432). Τόμ. Γ', σελ. 108 «ἡνίκα εἰάν κυκλώσῃ αὐτοὺς τὰ διαβούλια ἑαυτῶν» (Πρβ. καὶ σελ. 245. σελ. 270. σελ. 275. σελ. 276. σελ. 278. σελ. 369. σελ. 400). Τόμ. Δ', σελ. 79 «ὅσα εἰάν αἰτῶσιν ἐν τῇ προσευχῇ» (Πρβ. καὶ σελ. 121. σελ. 133. σελ. 152). Τόμ. ΙΑ', σελ. 350 «ὅπου εἰάν ἔρχηται» (Πρβ. καὶ σελ. 416). Τόμ. ΙΒ', σελ. 93 «ὅσάκις γοῦν εἰάν θλιβῆ». Τόμ. ΙΓ', σελ. 90 «καὶ ὅπερ

¹ Πρβ. Βιγῆρον ὑπὸ Ἑρμ. σελ. 478 ἐκδ. δ' καὶ Hoogveen Doctr. Partic. Τόμ. Α', σελ. 373 καὶ Οὐβιήρον Γραμματ. σελ. 277 ἐκδ. ς'.

ἐὰν πάθωσιν». Τόμ. ΙΔ', σελ. 215 «πᾶς ὅς ἐὰν μὴ φθείρῃ τὸν βίον ἐαυτοῦ ἐπὶ γῆς» (Πρβ. καὶ σελ. 216). Τόμ. ΙΕ', σελ. 131 «καὶ ὁ ἐὰν εἴπη» (Πρβ. καὶ σελ. 175. σελ. 177. σελ. 304. σελ. 345. σελ. 368). Τόμ. ΙΖ', σελ. 240 «ὁ ἐὰν ἀφῆ ὁ θεός». Τόμ. ΙΗ', σελ. 249 «ὁ γὰρ ἐὰν εἴπωσιν ἀπολογούμενοι» (Πρβ. καὶ σελ. 245). Ἐν Τόμ. ΙΕ', σελ. 149 φέρεται «ἐπεὶ ἐὰν τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ». Ἄλλ' ἐν τῷ Βατικανῷ κώδικι ἐλλείπει τὸ ἐὰν.

Ἐπιφαν. Τόμ. Β', σελ. 290, 26 «οἷς ἐὰν συντύχωσιν». σελ. 654, 12 «ὁ ἐὰν ποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος». Τόμ. Γ', σελ. 158, 17 «οἷον γὰρ ἐὰν ᾖ κτίσμα». σελ. 420, 30 «ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐὰν εἴπησιν περὶ θεοῦ»¹. Πρβ. καὶ Βίον Ἐπιφαν. Τόμ. Α', σελ. 19, 28 «μνημονεύσω σου ὅπου ἐὰν εἶμι».

Διοσκορίδ. Τόμ. Β', σελ. 186 «ὅπου ἐὰν κύων μέλας οὐρήσῃ». Μάρκ. Ἀντωνίν. Θ', 23 «ἦτις ἐὰν οὖν πράξις σου μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφοράν». Ῥήτορ. Οὐαλζ. Τόμ. Α', σελ. 192, 10 «ὅς ἐὰν δύνωνται». σελ. 216, 4 «ἐξ ὅσων τόπων ἐὰν δυνατὸν ᾖ»². Τόμ. Β', σελ. 87, 13 «ἐξ ὧν ἐὰν ἐκεῖναι ἀναιρεθῶσιν». Ἀπολλών. Σοφιστ. Λεξ. Ὀμηρ. σελ. 4, 28 «ὁ ἐὰν βουλώμεθα». Σχολ. Ἰλιάδ. Β, 318 «ὁ γὰρ ἐὰν πλάσῃ, τοῦτο ἀναιρεῖ». Μ, 26 «ὅπι-τερον ἐὰν σημαίνῃ προπαροξυτονηθήσεται». Σχολ. Ἀριστοφ. Ὀρν. 1074 «ὅς ἐὰν φονεύσῃ». Σχολ. Λουκιαν. σελ. 85 «ὁ ἐὰν βούληται». Ἰω. Μαλαλ. σελ. 94, 16 «ἐνδιατρῆψαι ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ὅσας ἐὰν βούληται ἡμέρας». Βοισσ. Ἀνέκδ. Τόμ. Ε', σελ. 75 «ὅς ἐὰν παρεγένετο αἰτῶν ἐπ' ἀγαθῷ», κτλ.³.

Παρατηρητέον δ' ὅτι τὸ σολοϊκῶς οὕτω καὶ ἀπροσδιονύσως κείμενον ἘΑΝ φέρουσι πολλάκις τῶν ἀντιγράφων τινά, ἐνίοτε δὲ πάντα, καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων συγγραμμάσι, διὰ τὴν τῶν μεταγραφῶν πάντως ἀβελτερίαν, οἵτινες ἀμαθεῖς ὡς τὰ

1 Ἄλλα τινὰ παραδείγματα ἐξ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων βλέπει τις παρὰ τῷ Καυσοκαλυβίτῃ εἰς Θεοδώρ. Γραμματ. σελ. 1218.

2 Σφόδρ' ἀποδοκιμάζομεν τὴν ὑπὸ τοῦ Σπεγγέλου γενομένην μεταβολὴν τοῦ ἐὰν εἰς ἄν ἐν Ῥητ. Τόμ. Β', σελ. VI.

3 Πρβ. καὶ Ἀλέξ. Ἀφροδισ. εἰς Ἀριστοτ. μετὰ τὰ Φυσ. σελ. 542, 17.

πολλά καὶ ἐπαρίστεροι ὄντες, πρόγονοι ἀληθῶς τοῦ Ἀθηναίου Βλάχου, τῶν δῆμων Κοπρείου, συχνάκις μετατυποῦσιν ἐκόντες ἢ ἄκοντες τὰς τῶν παλαιῶν χρήσεις κατὰ τὴν ἡλικιωτὴν ἢ ἐπιχώριον συνήθειαν¹.

Ὁ αἰοίδιμος Κόραῆς γράφει τὴν ἐξῆς σημείωσιν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ξενοφῶντος Ἀπομνημονευμάτων καὶ τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος².

ὦ εἰάν ἀρμόττη: Ἴσως γραφικῶς ἠμάρτηται, ἀντὶ τοῦ, «ὦ εἰάν ἀρμόττη». Οὐ γὰρ τῶν δοκίμων ἢ χρήσις τοῦ Ἐάν ἀντὶ τοῦ ἀριστολογικοῦ, Ἄν, ἀλλὰ τῶν μεταγενεστέρων, καὶ μάλιστα τῶν ἱερῶν συγγραφέων· οἷόν ἐστὶ τὸ «ὦ εἰάν βούληται» τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (ι', 22), καὶ ἕτερα τοιαῦτα παρὰ τοῖς λοιποῖς.

Καὶ παρὰ Θεοφράστῳ π. Φυτ. Ἴστ. Γ', ζ', 2 «τὸ δὲ πᾶχος οἶον εἰάν τύχη τὸ δένδρον» καὶ Γ', ι', 3 «δυσθανατεῖν γάρ φασι καὶ δυστοκεῖν οὐ εἰάν ἦ» ἢ ὀρθῆ γραφῇ ἀναντιλέκτως εἶνε οἶον εἰάν τύχη καὶ οὐ εἰάν ἦ. Καὶ τὸ ἐν τῷ π. Φυτ. Αἰ. Γ', σ', 4 κείμενον «ἐν ὀποιχοῦν εἰάν ὀρύττων τις λίθους εὕρη» μετατρεπτέον ἀνευ τινὸς ὄκνου εἰς τὸ εἰάν. Ἐν τῷ Τεκτικῷ Ἰπομνήματι τοῦ Αἰνείου ἔχουσι τὰντίγραφα «ὄπου εἰάν ὄντες τύχωσι» (κεφ. 22, 3) καὶ «εἰς δ' εἰάν τύχη ἱερὸν» (κεφ. 31, 15) ἀντὶ τοῦ ὄπου εἰάν καὶ εἰς δ' εἰάν, ἅτινα ἔγραψε μὲν ὁ συγγραφεύς, παρέφθειραν δ' οἱ βιβλιογράφοι. Τὸ ἐν τῇ ἐβδόμῃ τοῦ Παλυβίου ἀναγινωσκόμενον «καὶ πρὸς οὐστῖνας ἡμῖν εἰάν γένηται φιλία καὶ συμμαχία» (κεφ. θ', 6) ἐπληρώθησεν ὁ Βεκκῆρος ἀποκαταστήσας τὸ γνήσιον εἰάν (Πρβ. καὶ Γ', ιε', 7). Καὶ ἐν τοῖς τοῦ Σέξτου δὲ τοῦ Ἐμπειρικοῦ ἐξέ-

1 Ἴδε Ἀλκίον κωμικὸν παρ' Ἀθην. θ', 61. Πλάτων Λάχ. σελ. 193, γ'. Λυσίαν ὑπὲρ τοῦ Ἀδυν. 18 (σελ. 753) Ξενοφῶντα Ἀπομν. Γ', ι', 12. Δ', 6', 29. Ἀναβ. Α', γ', 6. 15. Ἱέρ. Α', 14. Δημοσθένην σελ. 436, 296. σελ. 733, 43. σελ. 1152, 43, κτλ. Ὑπὸ γραφῶν ἠμαρτημένων ἀπατηθεὶς ὁ Βιγῆρος ἔγραψε «Saepe eian pro simplicia an ponitur, non modo apud interpretes Alexandrinos et Scriptores divinos N. T. post ὄς, ὄσος, ὄσάκις et ὄπου, sed subinde apud ipsos auctores pure graecos» (σελ. 516 ἐκδ. Ἑρμ. δ'. Πρβ. καὶ σελ. 833 καὶ Σχαιφῆρον Ἰουλιαν. Ἐγκωμ. κτέ. σελ. V. Ἐπι δὲ Βρέμιον Λυσ. σελ. 126 καὶ Σταλδαύμιον Πλάτ. Λάχ. σελ. 77 ἐκδ. 6').

2 σελ. 284.

ἴδωκεν ὁ αὐτὸς καθ' ὑφήγησιν τοῦ Στρουβίου¹ «ὁπότεροι γὰρ ἄν λέγωσιν» (σελ. 535, 31) ἀντὶ τοῦ «ὁπότεροι γὰρ εἰάν λέγοιεν».

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ παρὰ τῷ Δειπνοσοφιστῇ χωρία, ἐν οἷς ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ "AN κεῖται ἐπ' ἀοριστολογικῆς σημασίας τὸ σύνθετον ἘΑΝ.² Ἀλλ' ἡμεῖς τοῦλάχιστον κατ' οὐδένα πειθόμεθα τρόπον ὅτι ἰσχυρῶς καὶ ἀδιχοθόρως ἔχουσι. Καὶ ἐν μὲν Βιβλ. IB', 68 καὶ ID', 4 μόνην τὴν πλημμελῆ γραφὴν παρέχουσι τάντίγραφα, «ὅσο' εἰάν ἀλίσκωνται» καὶ «ὅ τι εἰάν ἐπιβάλωμαι λέγειν». Ἐν δὲ Βιβλ. Δ', 4 καὶ Z', 17 καὶ IB', 14 διέσωσαν ἡμῖν καὶ τὴν ὀρθὴν καὶ γνησίαν. Ἀνευδοιάστως δὲ πιστεύομεν ὅτι δὲν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀρτεμιδώρου ἐν Ὀνειροκρ. Α', 78 «οἷα εἰάν οὖν ἦ ἡ γυνή» ἢ «οἷα οὖν εἰάν ἦ κτέ.», ὡς φέρεται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις, ἀλλὰ «οἷα ἄν οὖν κτέ.»³. Ἐν τῷ πρὸς Κωνστάντιον Ἐγκωμίῳ τοῦ Ἰουλιανοῦ σελ. 4, 6' κεῖται «ὧν ἄν τύχωσιν»· ὑπάρχει δ' ὁμοίως ἐν τῷ μετωπίῳ καὶ νόθη γραφὴ «ὧν εἰάν τύχωσιν»⁴.

Καὶ τὸ εἰς ἄν δὲν ἔεινε πανταχοῦ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀβλαβές, ἀλλ' εἰς τὸ σόλοικον εἰς εἰάν ἐνιαχοῦ ὑπὸ τῶν χρηστῶν μεταγραφῶν ἐτράπη, ὡς ἐν τοῖς Ἑλληνηκοῖς τοῦ Ξενοφῶντος «εἰς εἰάν κριθῶσι» (Α', ζ', 35), κτλ.⁴.

Τὸ ἐν τῷ Ἱστορικῷ τοῦ Συντίπα ἀναγινωσκόμενον «πλήν, ὡς εἰάν λέγω σοι μιᾶς γυναικὸς ἔργον, ἄκουσον εἰάν ἔχης γραμμένον τοῦτο» δίκαιον εἶνε νὰ μὲνη ἐκ παντὸς τρόπου ἀκίνητον, ἥκιστα δ' ἐπαινετὸς ἡμῖν φαίνεται ὁ νέος ἐκδότης Ἀλφρ. Ἐβερράρδος γράψας ὡς ἄν ἀντὶ τοῦ ὡς εἰάν (σελ. 72, 20). Καὶ τὴν γνώμην τῶν διατεινομένων ὅτι ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀντὶ τοῦ ἘΑΝ ἐπ' ἀοριστολογικῆς ἐννοίας ἀναγκαῖον ὑπάρχει τὸ "AN πανταχοῦ νὰ γραφῆ οὐδαμῶς εὐλογον εὐρίσκομεν καὶ ἰσχυρῶς ἀποδοκιμάζομεν.

Εὐκόλως δὲ πᾶς τις, νομίζομεν, πείθεται ὅτι ἡ ἄτοπος αὕτη χρῆσις τοῦ ἘΑΝ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ "AN εἶνε ἀποτέλεσμα πλάνης ἢ ἀνεπιστάσις. Βλέποντες δηλ. οἱ μεταγενέστεροι τὴν ἀδιχο-

1 Oruse. Τόμ. Β', σελ. 36.

2 Πρὸς Βοισσανάδην Ἀνεκδ. Τόμ. Ε', σελ. 490.

3 Ἴδε Σχαιφῆρον Ἰουλιαν. Ἐγκωμ. κτέ. σελ. V.

4 Πρὸς καὶ Δινδόρριον Ἐπιστ. Τόμ. Γ', σελ. 730.

ρον τοῦ ἘΑΝ καὶ ἌΝ (=ἐάν) ἐπὶ ὑποθέσεως χρήσιν ὑπελάμ-
βανον ἀπλούστατα καὶ ἀφελέστατα, οὐδὲν ὑποπτεύοντες οὐδὲ
φροντίζοντες ὅπως, ὅτι ἠδύνατο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν
τοῖς ἀορίστως ἐκφερομένοις ἀναφορικοῖς λόγοις νὰ τίθηται οὐ μόνον
τὸ ἀπλοῦν ἌΝ (=κεν) ἀλλὰ καὶ τὸ σύνθετον ἘΑΝ. Ἀνθρώ-
πινον τὸ πάθος καὶ ἐλάχιστον παραβαλλόμενον πρὸς τὰ ἐκάστοτ'
ἐξαμβλώματα τῶν ἐκ τῆς βδελυρᾶς Ἀγέλης, ὧν ὁ κακεντρεχέ-
στατος καὶ μανικώτατος, ὁ ἀείποτε ὑπὸ φθόνου καὶ βασκανίας
οἰστρῶν καὶ θηριωδῶς παντὶ ἐπιφυόμενος, τοὺς τ' ὀφθαλμοὺς
ὑφαίμους καὶ πυρωποὺς πρὸς κατάπληξιν καθιστῶν καὶ συριγμοὺς
ἐξαισίους καὶ φοβεροὺς ἀφιεῖς, ἀπεφήνατο πρό τινος χρόνου μετὰ
τόνου Βλαχικῆς ὑψηγορίας ὅτι τὸ ἌΝ ἐν τῇ ῥήσει ἀμφιβάλλομεν
ἄν ἐπάρχη εἶνε ἈΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟΝ καὶ ὅτι τὸ ἀοριστολογικὸν
ἌΝ ΔΕΝ ἈΝΕΧΕΤΑΙ ὙΠΟΤΑΚΤΗΚΗΝ.

(Τὰ ἐπόμενα ἐν ἑτέροις τεύχεσι).

ΕΓΓΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

ΧΩΡΙΟΥ ΤΟΥ ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ

Παρὰ Χαρίτωνι ἐν λόγῳ τετάρτῳ τῶν περὶ Χαιρέαν καὶ Καλ-
λιρρόην φέρεται (κεφ. 2, 9): «τὴν γὰρ πηγὴν ἀνεύρηκα τοῦ με-
γάλου αἵματος, καὶ οὗτος ὁ κατάρκτος ἄνθρωπος ἐπίσταται γυ-
ναῖκα μιανὴν συμπράξασαν τῷ φόνῳ».

Ἀντὶ τοῦ αἵματος, ὅπερ εὐκόλως πᾶς τις κατανοεῖ ὅτι πλημ-
μελῶς καὶ ἀτόπως ἔχει, ἐξέδωκαν ὁ τε Ἰρσχίγιος καὶ ὁ Ἐρχῆρος
καθ' ὑφήγησιν τοῦ Ῥεισκίου «τὴν γὰρ πηγὴν ἀνεύρηκα τοῦ με-
γάλου λήματος». Ὁ πολὺς Κόβητος ἀποδοκιμάζων εὐλόγως ὡς
ἀνάρμοστον τὸ λήματος ὑποτοπεῖ ὅτι τὸ ἀληθὲς εἶνε τολμημα-
τος, *quod et rei egregie convenit et stabilitur loco vicino p.*
72, 32: γυναῖκα τὴν συνειδυῖαν τοῖς ιερολμημένοις¹.

¹ Μνημοσ. Τόμ. Η', σελ. 279.